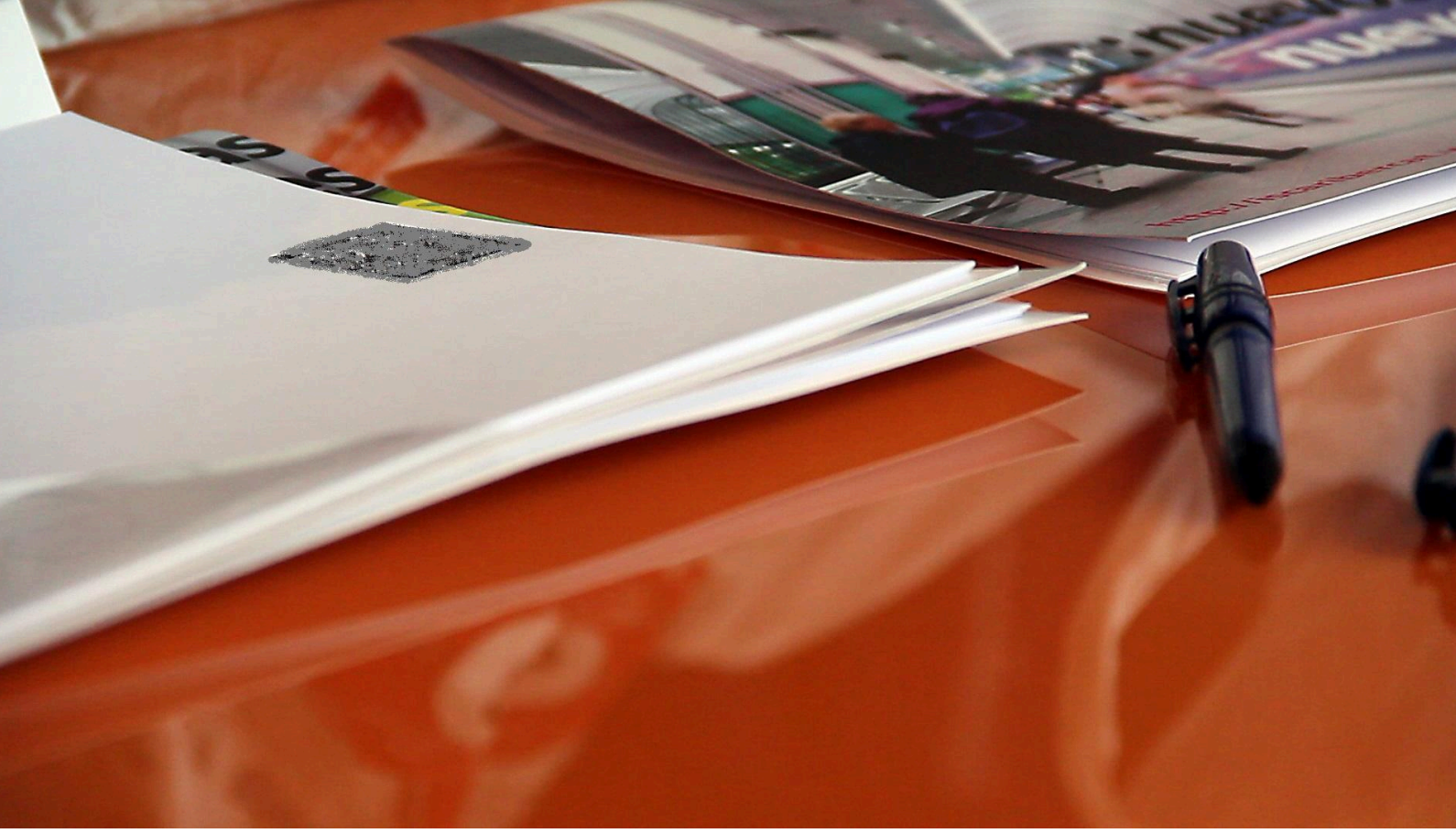

Del suport paral·lel a la corresponsabilitat educativa en el desplegament del SIEI en un institut escola

From parallel support to educational co-responsability in the implementation of SIEI in a combined primary and secondary school

Alumna: Núria Tondo Riera

Tutora: Anna Engel Rocamora

TFM ESPECIALITAT D'ORIENTACIÓ PSICOEDUCATIVA EN EDUCACIÓ SECUNDÀRIA
Modalitat A: Anàlisi d'una pràctica professional

CURS 2025 - 2026

Agraïments

A l'Anna, per guiar-nos en el procés d'aprenentatge i acompanyar-nos amb tanta calidesa.

A la Marina, per donar-me la mà en el camí.

A la Carla, la Silvia, la Queralt, l'Ester, en Jordi i la Marina, per donar sentit a una part important del meu aprenentatge.

Als professionals que han participat en el treball, per la seva generositat i confiança.

Gràcies.

Resum

Aquest treball analitza el potencial del Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI) per contribuir al desenvolupament de pràctiques educatives més inclusives dins d'un institut escola públic de Barcelona. L'anàlisi s'emmarca en un moment de transició rellevant per al centre, marcat per la futura incorporació del SIEI a l'etapa d'educació secundària obligatòria. Aquesta situació ofereix l'oportunitat d'explorar tant el funcionament actual del recurs a primària com les condicions que poden afavorir el seu desplegament a secundària des d'una perspectiva inclusiva.

El treball adopta la modalitat d'anàlisi d'una pràctica professional. La recollida d'informació combina entrevistes semiestructurades a professionals vinculats a l'atenció a la diversitat, un qüestionari administrat al claustre i la consulta de documentació institucional del centre. Les dades es van analitzar a partir d'un procés de codificació temàtica que va permetre identificar patrons, temes recurrents i tensions presents en les diferents fonts d'informació recollides.

Els resultats mostren una valoració generalment positiva dels suports educatius i una orientació institucional favorable a la inclusió, però també posen de manifest barreres relacionades amb la coordinació, la disponibilitat de temps compartit i la necessitat de construir referents comuns sobre què significa desenvolupar pràctiques inclusives. L'anàlisi del SIEI a primària posa de manifest una aposta per prioritzar els suports dins l'aula ordinària, tot i que persisteixen tensions associades a intervencions més focalitzades i reptes relacionats amb la coordinació i el treball compartit entre professionals. Pel que fa al desplegament del recurs a secundària, apareixen preocupacions vinculades a la fragmentació de l'organització docent, les dificultats de coordinació i la manca de criteris compartits per a l'atenció a la diversitat.

A partir d'aquests resultats, les conclusions suggereixen que la incorporació d'un recurs especialitzat no garanteix per si sola el desenvolupament de pràctiques més inclusives. Perquè aquest potencial es concreti, cal generar condicions organitzatives i pedagògiques que permetin articular els suports dins del funcionament ordinari del centre i afavorir processos de coordinació i corresponsabilitat entre els professionals.

Paraules clau: educació inclusiva, SIEI, atenció a la diversitat, pràctiques inclusives, educació secundària.

Abstract

This study examines the potential of the Intensive Support for Inclusive Schooling (SIEI) to contribute to the development of more inclusive educational practices within an integrated primary and secondary public school located in Barcelona. The analysis is situated within a significant period of transition for the school, marked by the planned implementation of SIEI in compulsory secondary education. This context provides an opportunity to explore both the current operation of the support service in primary education and the conditions that may facilitate its implementation in secondary education from an inclusive perspective.

The study adopts a professional practice analysis approach. Data collection combined semi-structured interviews with professionals involved in diversity support, a questionnaire administered to the teaching staff, and the consultation of institutional documents. The data were analysed through a thematic coding process that enabled the identification of patterns, recurring themes, and tensions across the different sources of information.

The findings indicate a generally positive perception of educational support measures and an institutional orientation towards inclusion. However, they also highlight barriers related to coordination, the availability of shared planning time, and the need to develop common understandings of what inclusive practice entails. The analysis of SIEI in primary education reveals a commitment to prioritising support within mainstream classrooms, although tensions associated with more targeted interventions and challenges related to coordination and collaborative work among professionals remain. Regarding its implementation in secondary education, concerns emerge around the fragmentation of teaching organisation, difficulties in coordination, and the absence of shared criteria for addressing student diversity.

Based on these findings, the conclusions suggest that the introduction of a specialised support resource alone does not guarantee the development of more inclusive practices. Realising this potential requires organisational and pedagogical conditions that enable support measures to be embedded within the school's ordinary functioning and foster coordination and shared responsibility among professionals.

Keywords: inclusive education, SIEI, educational support, inclusive practices, secondary education.

ÍNDEX

1. Descripció i contextualització de la pràctica professional 6
    1.1. Context institucional 6
    1.2. Organització de l'atenció a la diversitat 6
    1.3. El desplegament del SIEI en un institut escola 7
    1.4. Professionals i dispositius de suport 8
    1.5. Espais de coordinació 8
    1.6. Justificació del treball 8
2. Finalitat i objectius 9
3. Marc teòric 10
    3.1. Educació inclusiva i atenció a la diversitat 10
    3.2. Mesures i suports en el sistema educatiu inclusiu 10
    3.3. Del SIEI com a recurs intensiu al SIEI col·laboratiu 11
4. Anàlisi del desplegament dels suports inclusius a l'institut escola 12
    4.1. Instruments i procediments de recollida de dades 12
    4.2. Instruments i procediments de l'anàlisi de dades 13
    4.3. Resultats de l'anàlisi 17
        Objectiu 1. Percepcions del claustre sobre inclusió i suports 17
        Objectiu 2. Funcionament del SIEI a primària 20
        Objectiu 3. Condicions per desplegar el SIEI a secundària 24
5. Conclusions 27
6. Reflexió ODS 29
Referències 30
ANNEXOS 31
    Annex 1. Objectius i dimensions d'anàlisi. 31
    Annex 2. Guions de les entrevistes. 32
        Annex 2.1. Entrevista equip SIEI 33
        Annex 2.2. Entrevista MESI 35
        Annex 2.3. Entrevista Orientadora 36
        Annex 2.4. Entrevista Coordinador de Secundària 37
    Annex 3. Resultats del qüestionari al claustre 39
        Annex 3.1. Resultats de les preguntes tancades 39
        Annex 3.2. Respostes obertes 53

1. Descripció i contextualització de la pràctica professional

Aquest apartat té com a objectiu descriure la pràctica professional analitzada i situar el treball en el seu context institucional.

1.1. Context institucional

Aquest treball l'hem desenvolupat en un institut escola públic situat a Barcelona. La seva ubicació en un context urbà comporta una realitat social i educativa complexa, marcada per una elevada heterogeneïtat cultural, lingüística i socioeconòmica.

El centre havia funcionat com a escola concertada i la seva incorporació a la xarxa pública ha comportat canvis en l'organització i en el perfil de l'alumnat escolaritzat, amb un augment de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, d'alumnat nouvingut i de situacions de vulnerabilitat social i lingüística. A aquesta realitat s'hi suma la presència de matrícula viva, fet que incrementa la necessitat de disposar de mecanismes de coordinació i suport flexibles per donar resposta a necessitats educatives diverses.

El centre integra les etapes d'educació infantil, primària i secundària obligatòria en un mateix projecte educatiu. Aquesta estructura afavoreix la continuïtat educativa i el seguiment de l'alumnat al llarg de les diferents etapes, tot i que també planteja reptes organitzatius vinculats a la coordinació entre professionals i les particularitats pròpies de cada etapa educativa.

El centre és d'una sola línia i escolaritza aproximadament 350 alumnes distribuïts entre les diferents etapes educatives: al voltant de 75 alumnes a educació infantil, 150 a educació primària i 120 a educació secundària obligatòria. Pel que fa als recursos humans, compta amb un equip docent format per aproximadament una trentena de professionals, distribuïts entre les diferents etapes educatives: uns 5 docents a educació infantil i entre 12 i 15 docents tant a educació primària com a educació secundària. A aquest equip cal afegir-hi altres professionals de suport educatiu, com l'equip SIEI, la Mestra d'Educació Especial i Inclusiva (MESI), la mestra d'aula d'acollida i les tècniques d'educació infantil (TEI).

Organitzativament, el centre es distribueix en dos edificis: un destinat a educació infantil i als dos primers cicles de primària, i un altre on se situen el cicle superior de primària i l'ESO. Aquesta distribució requereix mecanismes constants de coordinació que garanteixin la coherència de les actuacions educatives al llarg de les diferents etapes.

1.2. Organització de l'atenció a la diversitat

Pel que fa a l'atenció a la diversitat, el centre ha desenvolupat una trajectòria històrica vinculada a una mirada inclusiva prèvia al desplegament formal dels recursos actuals. La documentació institucional disponible mostra que l'atenció a la diversitat ja constituïa un àmbit específic d'organització del centre abans de la incorporació dels dispositius actuals, amb una Comissió d'Atenció a la Diversitat pròpia, figures de suport educatiu i coordinacions estables amb serveis externs especialitzats.

Aquesta organització queda recollida a les Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC) vigents, aprovades l'any 2020, que constitueixen el principal document institucional de referència disponible. Tanmateix, aquestes NOFC no incorporen encara alguns dels canvis organitzatius més recents derivats de la consolidació de l'institut escola ni de l'evolució dels dispositius d'atenció a la diversitat desplegats en els darrers anys. Aquest fet posa de manifest el procés de transformació institucional que viu actualment el centre.

Malgrat els canvis estructurals dels darrers anys, el centre ha intentat mantenir una filosofia basada en la inclusió, el suport dins l'aula ordinària i la recerca de respostes flexibles davant les necessitats de l'alumnat. En aquest sentit, el centre combina diferents formes de suport tant dins com fora de l'aula ordinària, amb mesures com agrupaments flexibles, grups reduïts puntuals —especialment en àrees instrumentals com matemàtiques i llengües—, desdoblaments puntuals i espais de regulació o acompanyament emocional quan les necessitats de l'alumnat ho requereixen. Tot i això, el centre no disposa d'un espai físic específic destinat als suports intensius, de manera que els professionals adapten els espais disponibles segons les necessitats de cada situació.

1.3. El desplegament del SIEI en un institut escola

Actualment, el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI) del centre està desplegat principalment a l'etapa de primària. El curs analitzat compta amb sis places, tot i que està previst ampliar-les fins a un màxim de deu de cara al curs vinent, incorporant també alumnat d'ESO. Aquest fet situa el centre en un moment de transició especialment rellevant, en què es planteja el repte d'estendre el model de funcionament del SIEI a secundària.

La incorporació del SIEI es produeix en un context de centre amb certa trajectòria inclusiva i de diferents mecanismes de suport educatiu, com ara els desdoblaments, els suports dins l'aula ordinària, les adaptacions metodològiques i les mesures de seguiment i orientació de l'alumnat. En aquest sentit, el repte actual no consisteix únicament en afegir un nou recurs, sinó en integrar-lo dins de les dinàmiques ordinàries del centre i fer-lo coherent amb la cultura inclusiva preexistent.

L'ampliació prevista del SIEI a l'ESO adquireix una rellevància especial perquè implica traslladar aquest model de suport a una etapa amb característiques organitzatives diferents. Mentre que a primària existeix una major estabilitat dels equips docents, a secundària l'organització per matèries, la multiplicitat de docents i la dificultat per disposar d'espais estables de coordinació introdueixen nous reptes per al desplegament de pràctiques inclusives compartides (Miró, 2023). A diferència de primària, on intervenen figures específiques vinculades al suport inclusiu, a secundària gran part de l'atenció a la diversitat recau sobre el professorat ordinari del centre. Els suports dins l'aula són assumits principalment pels mateixos docents de les diferents matèries, amb l'acompanyament puntual de l'orientadora i de la Coordinadora de Convivència i Benestar Emocional. Aquesta situació condiciona tant les formes de coordinació com les possibilitats d'incorporar pràctiques inclusives de manera sistemàtica dins l'activitat ordinària de l'aula.

1.4. Professionals i dispositius de suport

Pel que fa a les figures professionals vinculades a l'atenció a la diversitat, el centre compta principalment amb la figura de la Mestra d'Educació Especial i Suport a la Inclusió (MESI) que actua sobretot a primària i coordina actuacions de suport amb els equips docents.

En el marc de primària també hi intervé l'equip SIEI, format per una mestra especialista i una educadora d'educació especial, que desenvolupen intervencions tant dins com fora de l'aula ordinària segons les necessitats de l'alumnat.

A secundària, en canvi, la figura de referència és l'orientadora, que assumeix funcions d'assessorament, coordinació i suport. Paral·lelament, el centre disposa també de la figura de Coordinadora de Convivència i Benestar Emocional (CoCoBE), encarregada del seguiment de situacions relacionades amb la convivència, el benestar emocional i la coordinació amb serveis externs. Aquesta funció és exercida per la mateixa professional que desenvolupa les tasques de MESI a primària.

El centre compta igualment amb l'acompanyament de la figura de la Dinamitzadora d'Educació Inclusiva (DEI), vinculada al Consorci d'Educació de Barcelona, que impulsa processos de transformació inclusiva i acompanya el desplegament del SIEI des d'una perspectiva col·laborativa i sistèmica. La seva actuació promou la integració del suport intensiu en les dinàmiques ordinàries del centre, mitjançant el treball conjunt entre professionals, la coordinació i la construcció de pràctiques inclusives compartides (Consorci d'Educació de Barcelona, 2025).

En el cas del centre analitzat, tot i que la seva actuació se situa sobretot a primària, etapa on actualment es desplega el SIEI, el fet que el centre sigui un institut escola fa que aquesta incidència tingui també una projecció indirecta sobre el conjunt del centre, inclosa l'etapa de secundària.

1.5. Espais de coordinació

Un dels principals espais de coordinació del centre és la Comissió d'Atenció a l'Educació Inclusiva (CAEI), que es reuneix setmanalment i integra professionals tant de primària com de secundària. Hi participen habitualment la direcció del centre, la cap d'estudis de primària, el coordinador de secundària, la MESI i CoCoBE, l'equip SIEI, la psicopedagoga referent de l'EAP, l'orientadora i la mestra de l'aula d'acollida. Puntualment també hi poden participar serveis externs o professionals especialitzats segons les necessitats detectades.

En aquestes reunions s'aborden principalment qüestions relacionades amb el seguiment de casos, la convivència, l'organització dels suports i la coordinació entre professionals. De manera puntual, també hi participa la DEI per orientar i acompanyar el desplegament del SIEI al centre a partir d'un pla de treball compartit orientat a afavorir un model de funcionament més col·laboratiu i inclusiu.

1.6. Justificació del treball

L'interès d'aquest treball neix d'una necessitat detectada pel propi centre educatiu en relació amb el desplegament del SIEI a l'etapa de secundària. Actualment, el recurs es troba implementat únicament a primària i encara es percep com un model en construcció, tant des del punt de vista organitzatiu com pedagògic.

Al llarg de diferents espais de coordinació interna, especialment a les reunions de la CAEI, va emergir de manera recurrent la preocupació sobre com garantir la continuïtat dels suports inclusius entre les etapes de primària i secundària. Aquesta inquietud s'emmarcava en el procés de desplegament del SIEI a l'etapa de secundària i en la necessitat d'identificar les condicions organitzatives i pedagògiques que en podien afavorir la implementació. Els professionals del centre expressaven dubtes i incerteses sobre com articular aquest desplegament en una etapa percebuda com més fragmentada, amb més professorat implicat i menys experiència prèvia en l'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu dins l'aula ordinària.

En aquest context, el centre es troba immers en un procés de transformació orientat a avançar cap a un model d'atenció a la diversitat més col·laboratiu, sistemàtic i integrat. Així, aquest treball sorgeix d'una necessitat institucional real i compartida pel centre en un moment de redefinició de les seves pràctiques inclusives, i pretén contribuir a la comprensió de les condicions necessàries per afavorir el desplegament d'aquest model a l'etapa de secundària.

2. Finalitat i objectius

Aquest treball analitza el potencial dels suports intensius per promoure transformacions organitzatives i pedagògiques que reforcin l'educació inclusiva als centres educatius. Amb aquesta finalitat, ens centrem en identificar les condicions institucionals, organitzatives i professionals que afavoreixen el desenvolupament de pràctiques inclusives compartides.

El treball s'emmarca en un moment de transició per al centre, marcat per la futura incorporació del SIEI a l'ESO. Aquesta situació ofereix l'oportunitat d'analitzar el funcionament actual del dispositiu a primària i d'explorar les condicions que poden afavorir el seu desplegament a secundària.

A partir d'aquesta finalitat general, el treball es planteja els objectius següents:

1. Analitzar les percepcions del claustre sobre la inclusió i els suports educatius del centre.
2. Caracteritzar, a partir dels relats professionals, el funcionament actual del SIEI a primària i analitzar en quina mesura s'articula amb formes de planificació, intervenció i seguiment compartits.
3. Identificar les condicions organitzatives, pedagògiques i institucionals que els professionals consideren rellevants per al desplegament del SIEI a secundària.

Aquests objectius permeten analitzar el desplegament del SIEI més enllà de la seva funció com a recurs específic, posant el focus en les condicions que poden afavorir la construcció de pràctiques inclusives compartides dins del centre educatiu.

3. Marc teòric

3.1. Educació inclusiva i atenció a la diversitat

Durant les darreres dècades, el concepte d'educació inclusiva ha adquirit una rellevància creixent dins dels sistemes educatius, especialment davant la necessitat de donar resposta a contextos escolars cada vegada més heterogenis. Aquest canvi de paradigma ha comportat un desplaçament progressiu des de models centrats principalment en la integració d'alumnat amb necessitats educatives especials cap a plantejaments que entenen la inclusió com un procés orientat a garantir la presència, la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat dins dels contextos ordinaris (Booth i Ainscow, 2015).

Des d'aquesta perspectiva, les dificultats educatives no s'expliquen únicament a partir de les característiques individuals de l'alumnat, sinó també de les barreres presents en els contextos escolars que poden limitar la participació i l'accés a l'aprenentatge. Echeita (2006) assenyala la necessitat de superar models centrats exclusivament en el dèficit individual per avançar cap a una mirada contextual i sistèmica de les dificultats educatives. En la mateixa línia, Booth i Ainscow (2015) plantegen que la inclusió implica identificar i reduir les barreres que dificulten la participació de determinats alumnes, tot promovent contextos més accessibles, flexibles i participatius. Aquesta mirada queda recollida també en el Decret 150/2017, que situa la inclusió i la cohesió social com a principis rectors del sistema educatiu català.

Analitzar la inclusió des d'aquesta perspectiva implica observar no només les característiques de l'alumnat o els recursos disponibles, sinó també la manera com els centres educatius organitzen els suports, construeixen les seves formes de relació i desenvolupen les seves pràctiques educatives. Amb aquesta finalitat, Booth i Ainscow (2015) proposen entendre la inclusió a partir de tres dimensions interrelacionades: les cultures, les polítiques i les pràctiques inclusives. Les cultures inclusives fan referència als valors i creences compartides dins de la comunitat educativa; les polítiques inclusives impliquen l'organització institucional dels suports i les mesures d'atenció a la diversitat; i les pràctiques inclusives es concreten en les actuacions quotidianes que es desenvolupen dins l'aula i del centre.

Aquesta diferenciació resulta especialment rellevant per al present treball, ja que permet analitzar fins a quin punt una determinada voluntat inclusiva es tradueix en formes estables d'organització, coordinació i suport dins de la pràctica educativa quotidiana. Des d'aquesta perspectiva, la inclusió s'entén com la capacitat institucional de construir cultures, polítiques i pràctiques coherents que facin possible la participació, el progrés i l'aprenentatge de tot l'alumnat.

3.2. Mesures i suports en el sistema educatiu inclusiu

El desplegament del model d'educació inclusiva a Catalunya queda recollit al Decret 150/2017, que estableix un marc organitzatiu basat en la provisió de mesures i suports adreçats a tot l'alumnat. El decret planteja que l'atenció educativa comprèn el conjunt de mesures i suports destinats a garantir l'accés, la participació i l'aprenentatge de tots els alumnes, entenent la inclusió com una responsabilitat compartida del conjunt del centre educatiu (Generalitat de Catalunya, 2017).

Dins d'aquest marc, el sistema educatiu català diferencia entre mesures i suports universals, addicionals i intensius. Les mesures universals constitueixen actuacions preventives i proactives adreçades a tot l'alumnat que permeten flexibilitzar el context d'aprenentatge per afavorir la participació i l'aprenentatge significatiu de tots els alumnes (Generalitat de Catalunya, 2025). Aquestes mesures inclouen aspectes com la personalització dels aprenentatges, l'organització flexible del centre, l'acció tutorial o les metodologies inclusives, i impliquen la participació de tots els professionals del centre educatiu.

Per la seva banda, les mesures addicionals i intensives s'adrecen a l'alumnat que necessita ajustos o suports específics per poder participar i progressar dins del context ordinari. Tanmateix, tant el Decret 150/2017 com els documents d'orientació del Departament d'Educació remarquen que aquestes mesures han de complementar les mesures universals i articular-se amb elles. Així, la resposta educativa a la diversitat no depèn únicament de la disponibilitat de recursos específics, sinó també de la manera com el centre integra els diferents nivells de suport dins de la seva pràctica ordinària.

En aquest context, l'organització flexible, la personalització dels aprenentatges i el Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA) esdevenen elements clau per afavorir la participació de tot l'alumnat. El DUA parteix de la idea que les dificultats d'aprenentatge també es relacionen amb les barreres presents en els contextos educatius i proposa generar entorns flexibles que ofereixin múltiples formes de representació, expressió i implicació (CAST, 2011; Departament d'Educació, 2023). D'aquesta manera, es prioritza el disseny inicial de contextos accessibles i participatius per al conjunt de l'alumnat.

Aquesta perspectiva reforça la idea que els suports educatius formen part de l'organització ordinària del centre i contribueixen a ampliar la seva capacitat inclusiva. Entre les mesures intensives previstes pel sistema educatiu català destaca el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI), que constitueix l'objecte central d'anàlisi del present treball.

3.3. Del SIEI com a recurs intensiu al SIEI col·laboratiu

El Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI) constitueix una de les mesures intensives previstes pel sistema educatiu català per afavorir la participació i l'aprenentatge de l'alumnat amb necessitats educatives especials dins dels contextos ordinaris (Generalitat de Catalunya, 2017). Segons la Direcció General d'Educació Inclusiva (2024), el SIEI es defineix com un recurs intensiu i sistèmic que se suma a les mesures i suports universals i addicionals del centre educatiu. Així mateix, estableix que el SIEI ha de contribuir a afavorir les cultures, les polítiques i les pràctiques inclusives de la comunitat educativa, així com promoure la participació de l'alumnat dins del grup classe i de la vida del centre.

Aquesta concepció és coherent amb les aportacions d'Onrubia i Minguela (2020) i amb les orientacions del Departament d'Educació (2023), que situen els suports educatius dins d'una lògica de corresponsabilitat i treball compartit entre els diferents professionals del centre. Des d'aquesta perspectiva, l'atenció a la diversitat deixa d'entendre's com una responsabilitat exclusiva dels especialistes i passa a plantejar-se des d'una lògica de corresponsabilitat entre els diferents agents educatius. Aquesta mirada implica generar espais de planificació, seguiment i reflexió conjunta que permetin construir criteris compartits d'actuació i integrar els suports dins de les pràctiques ordinàries d'aula. En aquest sentit, la codocència i el treball compartit entre professionals esdevenen estratègies especialment rellevants per desenvolupar formes de suport més contextuals i integrades.

Aquest plantejament queda recollit també en el model de SIEI col·laboratiu impulsat pel Consorci d'Educació de Barcelona. Aquest model entén el desplegament del recurs com un procés progressiu de transformació institucional orientat a reforçar la capacitat inclusiva dels centres educatius i posa l'accent en la coordinació entre professionals, la presència dins l'aula ordinària, la codocència, la detecció de barreres i la construcció compartida de respostes educatives. En aquest context, la figura de la Dinamitzadora d'Educació Inclusiva (DEI) adquireix un paper rellevant en l'acompanyament dels centres durant els processos d'implementació, promovent espais de reflexió, formació i seguiment orientats a consolidar pràctiques inclusives compartides.

Malgrat aquests plantejaments, el desplegament de models de suport col·laboratiu continua presentant tensions i limitacions. Onrubia i Minguela (2020) assenyalen que els professionals de suport sovint es mouen entre la necessitat de donar resposta a les necessitats específiques de determinats alumnes i la voluntat de contribuir a la transformació de les pràctiques educatives del conjunt del centre. Quan les estructures organitzatives dificulten la coordinació o la participació dels professionals dins l'aula ordinària, els suports poden mantenir dinàmiques parcialment segregadores. Per aquest motiu, factors com la disponibilitat de temps de coordinació, l'estabilitat dels equips, la definició dels rols professionals o la cultura compartida del centre esdevenen elements clau per afavorir el desenvolupament de pràctiques inclusives.

Aquest repte adquireix una rellevància especial a l'etapa de secundària. Tal com assenyala Miró (2023), el desplegament de models de suport col·laboratiu presenta dificultats específiques en contextos caracteritzats per la fragmentació docent, la multiplicitat de professionals implicats, la manca de referents estables i la dificultat de sostenir espais de coordinació compartits. En aquest sentit, el potencial inclusiu del SIEI no depèn únicament de la disponibilitat del recurs, sinó també de les condicions institucionals, organitzatives i professionals que fan possible el treball conjunt entre els diferents agents educatius. Analitzar aquestes condicions constitueix l'eix central del present treball.

4. Anàlisi del desplegament dels suports inclusius a l'institut escola

Aquest apartat recull el procés d'anàlisi desenvolupat al voltant del desplegament dels suports inclusius a l'institut escola corresponent. En primer lloc, es presenten els instruments i procediments de recollida de dades i, posteriorment, el procés d'anàlisi desenvolupat. Finalment, s'exposen els principals resultats organitzats d'acord amb els objectius del treball.

4.1. Instruments i procediments de recollida de dades

En coherència amb la finalitat del treball, l'anàlisi se centra en el desplegament dels suports inclusius a l'institut escola, posant el focus en el funcionament actual del SIEI a primària i en les condicions que poden afavorir o dificultar la seva extensió a l'etapa de secundària. Per tal d'obtenir una mirada àmplia i complementària sobre el fenomen analitzat, vam combinar diferents instruments de recollida de dades.

Concretament, vam realitzar entrevistes semiestructurades a diferents professionals del centre vinculats a l'atenció a la diversitat: l'equip SIEI de primària, la MESI, l'orientadora i el coordinador de secundària. Paral·lelament, també vam utilitzar un qüestionari anònim adreçat al conjunt del claustre, així com alguns documents institucionals de centre, com el Projecte Educatiu de Centre (PEC) i les Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC), que van servir principalment per contextualitzar la recerca.

Les entrevistes les vam estructurar a partir d'un guió comú basat en els objectius del treball, tot incorporant preguntes específiques segons el rol professional de cada participant. Aquestes preguntes es van orientar principalment a explorar aspectes relacionats amb l'organització dels suports, les funcions professionals, les pràctiques pedagògiques inclusives, la coordinació entre agents i les expectatives i dificultats associades al desplegament del SIEI a secundària. Els guions de les entrevistes es recullen a l'Annex 2.

Pel que fa al qüestionari, aquest es va adreçar al conjunt del claustre amb l'objectiu de recollir percepcions sobre la inclusió, les mesures d'atenció a la diversitat i el funcionament dels suports educatius dins del centre. Es tracta d'un instrument elaborat prèviament pel Consorci d'Educació de Barcelona en el marc de l'acompanyament de la DEI al centre, motiu pel qual la seva estructura i contingut no van ser dissenyats específicament per a aquest treball. Tot i això, vam considerar rellevant incorporar-lo com una font complementària d'informació, especialment per la possibilitat de recollir una mirada global del claustre sobre el funcionament inclusiu del centre. El qüestionari va ser respost per 23 docents, xifra que representa aproximadament dos terços del claustre. Els resultats complets es poden consultar a l'Annex 3.

Cal tenir en compte, però, algunes limitacions de l'instrument. D'una banda, el qüestionari no recollia determinades dades contextuals dels participants, com l'etapa educativa en què exercien la docència o la seva especialitat, fet que limita la possibilitat d'interpretar algunes respostes en funció de les diferències organitzatives entre primària i secundària. D'altra banda, el caràcter breu i general d'algunes preguntes condiciona el nivell de profunditat analítica que es pot obtenir únicament a partir d'aquest instrument. Per aquest motiu, hem interpretat les dades del qüestionari de manera complementària conjuntament amb les entrevistes i la resta de fonts utilitzades.

La participació dels professionals en les entrevistes va ser voluntària i es va garantir en tot moment la confidencialitat i anonimització de les dades recollides. Prèviament a la realització de les entrevistes i l'ús dels qüestionaris, vam demanar autorització als participants i vam informar sobre la finalitat acadèmica del treball, seguint els criteris i protocols establerts per la Comissió de Bioètica de la Universitat de Barcelona.

4.2. Instruments i procediments de l'anàlisi de dades

L'anàlisi de les dades l'hem desenvolupat mitjançant un procés qualitatiu i recursiu, en què les dimensions d'anàlisi es van anar ajustant progressivament a partir del diàleg entre les dades i el marc teòric.

Les primeres dimensions d'anàlisi les vam construir a partir d'una revisió documental prèvia sobre educació inclusiva, organització dels suports educatius i pràctiques inclusives. Aquesta revisió va incloure tant referents teòrics sobre educació inclusiva (Booth i Ainscow, 2015) com materials orientats a l'anàlisi i la reflexió sobre les pràctiques inclusives als centres educatius (Duran et al., 2010). Aquests materials van contribuir a identificar temàtiques rellevants per a la recerca i van orientar l'elaboració dels guions d'entrevista i una primera aproximació a les dimensions d'anàlisi. Tanmateix, les categories analítiques definitives es van construir posteriorment a partir de les dades recollides i es van anar revisant i redefinint de manera progressiva al llarg de tot el procés interpretatiu.

En una primera fase vam realitzar una lectura comprensiva de les entrevistes, identificant fragments significatius relacionats amb els objectius del treball. Posteriorment, vam organitzar aquests fragments en funció de dimensions i subdimensions d'anàlisi construïdes progressivament al llarg del procés analític. El procés de codificació va combinar l'emergència d'elements provinents de les dades amb una estructura analítica orientada pels objectius i el marc conceptual del treball.

En el cas del qüestionari adreçat al claustre, vam combinar una anàlisi quantitativa descriptiva de les respostes tancades amb una anàlisi qualitativa de les preguntes obertes. Les respostes tancades es van sistematitzar mitjançant el càlcul de freqüències i percentatges, representats a l'Annex 2 en diferents gràfics de síntesi. Aquesta anàlisi ens va permetre identificar tendències generals en les percepcions del professorat sobre la inclusió, els suports educatius i les pràctiques d'atenció a la diversitat presents al centre.

El qüestionari, elaborat prèviament pel Consorci d'Educació de Barcelona, ja s'organitzava a partir dels eixos de cultures inclusives, polítiques inclusives i pràctiques inclusives, seguint la proposta de Booth i Ainscow (2015). Tot i que es va tenir en compte el conjunt de les respostes recollides, algunes preguntes van adquirir una rellevància analítica especial en funció dels objectius del treball i de la recurrència de determinades temàtiques en les entrevistes.

Concretament, dins l'eix de cultures inclusives es van considerar especialment rellevants les preguntes vinculades a les percepcions del professorat sobre la inclusió i als espais de reflexió compartida al centre (preguntes 1 i 3). Pel que fa a les polítiques inclusives, van adquirir un pes específic les preguntes relacionades amb la concreció institucional de les mesures d'atenció a la diversitat, l'organització dels suports i el paper dels professionals especialitzats (preguntes 4, 7 i 8). Finalment, dins l'eix de pràctiques inclusives, es van analitzar amb més detall les preguntes vinculades a la planificació inclusiva, la participació de l'alumnat i el desenvolupament de pràctiques de suport dins l'aula ordinària, especialment en relació amb la codocència i la coordinació pedagògica (preguntes 12, 14 i 15). Aquestes preguntes es van utilitzar per complementar, contrastar i reforçar les interpretacions construïdes a partir de les diferents fonts d'informació.

Per sistematitzar l'anàlisi vam elaborar taules de codificació amb les dimensions, categories i fragments significatius de les diferents fonts. A partir d'aquest procés vam identificar patrons compartits, tensions recurrents i formes de funcionament del centre, que ens van permetre construir les categories analítiques definitives. Això ens va permetre identificar patrons de funcionament del centre i interpretar el model d'atenció a la diversitat més enllà de les unitats de significat individuals.

Vam construir les dimensions definitives d'anàlisi en coherència amb els objectius del treball i les vam redefinir progressivament al llarg del procés analític. Aquestes dimensions van actuar com a eixos organitzadors de l'anàlisi, mentre que les categories analítiques ens van servir per identificar patrons compartits, tensions recurrents i formes de funcionament presents al centre.

En relació amb el primer objectiu, orientat a analitzar les percepcions del claustre sobre la inclusió i els suports educatius, vam definir dues dimensions principals:

- Percepcions sobre l'educació inclusiva, vinculada a les creences, valors i mirades del professorat sobre la inclusió i l'atenció a la diversitat.
- Valoració de les estratègies inclusives, centrada en la percepció dels recursos, els suports i les pràctiques inclusives del centre, així com en les fortaleses i aspectes de millora identificats pel claustre.

Pel que fa al segon objectiu, orientat a caracteritzar el funcionament del SIEI a primària com a dispositiu col·laboratiu d'educació inclusiva, vam organitzar l'anàlisi a partir de quatre dimensions:

- Agents implicats, funcions i responsabilitats, relacionada amb els rols professionals, les funcions atribuïdes i el grau de definició i coherència entre agents.
- Tipus de suports i estratègies inclusives, centrada en les pràctiques desenvolupades dins i fora de l'aula i en les mesures universals i específiques utilitzades.
- Coordinació i treball col·laboratiu, vinculada als espais, temps i dinàmiques de coordinació entre professionals.
- Valoració del funcionament del SIEI, orientada a identificar fortaleses, dificultats i possibles elements transferibles a secundària.

Finalment, en relació amb el tercer objectiu, orientat a identificar les condicions organitzatives i pedagògiques necessàries per desplegar un model de SIEI col·laboratiu a secundària, vam mantenir les mateixes dimensions d'anàlisi utilitzades per a l'objectiu 2. No obstant això, la dimensió relativa a la valoració de les estratègies d'educació inclusiva es va adaptar al context de secundària i es va orientar a analitzar les fortaleses del model actual d'atenció a la diversitat, els aspectes a reforçar i les propostes de millora, les expectatives sobre la inclusió del SIEI en aquesta etapa i les barreres i facilitadors per a la seva implementació. Per facilitar la comprensió del procés analític, la taula completa amb els objectius, les dimensions i les subdimensions d'anàlisi utilitzades es presenta a l'Annex 1.

A mode resum, per tal de visualitzar la coherència entre els objectius de recerca i les decisions metodològiques adoptades, es presenta la següent taula de síntesi:

Taula 1

Relació entre els objectius de recerca, les fonts d'informació i els procediments de recollida i anàlisi de dades

Objectius de recerca	Fonts d'informació	Procediments i instruments de recollida de dades	Procediments i instruments d'anàlisi
1. Analitzar les percepcions del claustre sobre la inclusió i els suports educatius del centre.	Claustre del centre; equip SIEI (primària); MESI (primària); orientadora (secundària); coordinador de secundària.	Qüestionari al claustre. Entrevistes semiestructurades a l'equip SIEI, la MESI, l'orientadora i el coordinador de secundària.	Anàlisi estadística descriptiva de les respostes tancades. Anàlisi de contingut de les respostes obertes. Anàlisi de contingut de les entrevistes.
2. Caracteritzar el funcionament del SIEI a primària com a dispositiu col·laboratiu d'educació inclusiva.	Equip SIEI. MESI.	Entrevistes semiestructurades a l'equip SIEI i la MESI.	Anàlisi de contingut de les entrevistes.
3. Identificar les condicions per al desplegament del SIEI a secundària.	Orientadora. Coordinador de secundària.	Entrevistes semiestructurades a l'orientadora i el coordinador de secundària.	Anàlisi de contingut de les entrevistes i anàlisi transversal del conjunt de dades.
Contextualització del centre i de la pràctica	Centre educatiu.	Consulta de documents institucionals (PEC i NOFC).	Anàlisi descriptiva dels documents per a la contextualització de la recerca.

Nota. MESI = Mestra d'Educació Especial i Inclusiva; SIEI = Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva; PEC = Projecte Educatiu de Centre; NOFC = Normes d'Organització i Funcionament del Centre.

Cal assenyalar que, tot i que hem organitzat les fonts d'informació i els instruments en funció dels diferents objectius del treball, el procés d'anàlisi l'hem desenvolupat des d'una perspectiva transversal. Això implica que no hem utilitzat les dades provinents de les entrevistes, del qüestionari i dels documents interns de manera compartimentada ni amb una finalitat estrictament comparativa, sinó que les hem integrat per identificar patrons compartits, tensions recurrents i elements complementaris que permetessin enriquir la comprensió global del model d'atenció a la diversitat del centre.

4.3. Resultats de l'anàlisi

Els resultats de l'anàlisi s'estructuren a partir dels tres objectius de recerca plantejats en el treball. En primer lloc, l'anàlisi de les percepcions del claustre sobre la inclusió i els suports educatius del centre. A continuació, la caracterització el funcionament del SIEI a primària com a dispositiu col·laboratiu d'educació inclusiva. Finalment, la identificació les condicions necessàries per al desplegament del SIEI a secundària i els elements potencialment transferibles entre etapes.

Aquesta estructura permet avançar progressivament des d'una mirada més general sobre les percepcions del professorat sobre les pràctiques inclusives del centre fins a una anàlisi més específica de les condicions organitzatives i pedagògiques necessàries per afavorir la transferibilitat i sostenibilitat d'un model de suport més col·laboratiu, inclusiu i integrat dins del funcionament ordinari del centre.

Objectiu 1. Percepcions del claustre sobre inclusió i suports

Aquest primer bloc analitza les percepcions del claustre en relació amb la inclusió i el funcionament dels suports educatius del centre a partir del qüestionari administrat al professorat i de les entrevistes realitzades a l'equip SIEI, la MESI, l'orientadora i el coordinador de secundària. L'anàlisi se centra, principalment, en les percepcions i valoracions del professorat sobre l'educació inclusiva, la percepció dels recursos i suports disponibles i la valoració de les pràctiques inclusives actualment presents al centre.

Els resultats d'aquest primer objectiu s'organitzen en tres apartats: una primera aproximació a la mirada del professorat envers la inclusió, els suports i recursos disponibles per atendre la diversitat i la valoració de les estratègies inclusives actuals del centre.

Valors i percepcions sobre la inclusió

Les diferents fonts analitzades mostren una predisposició generalment positiva envers la inclusió i l'atenció a la diversitat, que són percebudes pel professorat com a valors rellevants dins de la cultura del centre. Tant la MESI com l'orientadora descriuen una voluntat compartida de mantenir l'alumnat dins dels contextos ordinaris i una valoració positiva de les pràctiques orientades a afavorir la participació de tot l'alumnat. Aquesta percepció també apareix reflectida en les respostes del qüestionari, on una majoria del professorat valora positivament l'atenció a la diversitat al centre i identifica la inclusió com un element important dins del funcionament escolar. En les preguntes obertes, diversos docents destaquen aspectes com "la forta implicació per atendre la diversitat", la necessitat de "compartir inquietuds i propostes de seguiment" i la importància de mantenir espais de coordinació entre professionals per donar resposta a les necessitats de l'alumnat. També apareixen referències a la voluntat de continuar avançant cap a formes d'acompanyament i suport més ajustades a la diversitat present a les aules.

Tanmateix, els resultats també mostren que aquesta predisposició favorable envers la inclusió no sempre es tradueix en pràctiques compartides o sostingudes de manera homogènia. Tant l'orientadora com el coordinador de secundària, així com diverses respostes del qüestionari, assenyalen dificultats per concretar aquesta mirada inclusiva dins del funcionament quotidià de l'aula, especialment pel que fa a l'adaptació de les activitats, la

participació real de tot l'alumnat o l'aprofitament dels suports disponibles. Les respostes obertes identifiquen de manera recurrent la manca d'espais de reflexió compartida, les dificultats de coordinació i la necessitat de més formació continuada. Diversos docents també assenyalen dificultats específiques vinculades a secundària, descrita com una etapa "molt parcel·lada" i amb més resistències al canvi metodològic. En la mateixa línia, l'orientadora comenta que sovint als docents "els hi falten eines", mentre que tant ella com el coordinador de secundària apunten que part del professorat tendeix a mantenir formes de treball més tradicionals o fortament centrades en el currículum.

En conjunt, els resultats suggereixen que la inclusió es troba més consolidada com a valor compartit dins del discurs docent que no pas com una pràctica pedagògica estructurada i sostinguda de manera homogènia entre professionals.

Percepció dels suports i recursos disponibles per atendre la diversitat

Les diferents fonts analitzades mostren una valoració ambivalent dels suports i recursos disponibles al centre. D'una banda, una part important del claustre valora positivament l'existència de figures de suport i la possibilitat de comptar amb recursos específics per a l'atenció a la diversitat. Tant en les entrevistes com en el qüestionari apareix la percepció que aquests suports contribueixen a oferir un acompanyament més ajustat a determinat alumnat i faciliten, en alguns casos, una resposta educativa més flexible.

En aquesta línia, els professionals entrevistats fan referència a la presència de diferents figures i dispositius de suport, com la MESI, l'equip SIEI, l'orientadora, la figura de la CoCoBE o l'acompanyament puntual de la DEI. També es descriuen formes d'organització com els suports dins de l'aula ordinària, els agrupaments flexibles, els desdoblaments o els grups reduïts en algunes àrees instrumentals. El coordinador de secundària destaca, per exemple, que el centre disposa actualment de "molts més recursos" que en cursos anteriors, mentre que diverses respostes del qüestionari valoren positivament la presència de figures de suport dins de l'aula i el treball conjunt amb l'orientadora o altres professionals de suport.

Tanmateix, el professorat també identifica dificultats importants relacionades amb la disponibilitat i l'organització d'aquests recursos. De fet, la totalitat dels participants del qüestionari (23 de 23) van identificar barreres o dificultats vinculades a l'atenció a la diversitat al centre. Tant les entrevistes com les respostes obertes del qüestionari mostren un consens ampli al voltant de la manca de temps i d'espais estables de coordinació, així com de les dificultats per compartir criteris o planificar conjuntament els suports. Diversos docents assenyalen explícitament "la manca de temps per coordinar-nos", "la manca de sistematització de les trobades" o "la manca d'espais de reflexió pedagògica compartida".

Al mateix temps, moltes respostes del qüestionari, així com la MESI, l'equip SIEI i l'orientadora, fan referència a dificultats vinculades a les ràtios elevades, la manca de recursos humans o les limitacions d'espais, aspectes que condicionen la possibilitat d'oferir una atenció més sostinguda i ajustada a les necessitats de l'alumnat. En aquest sentit, tot i que el centre disposa de diferents figures i dispositius de suport —com la MESI, l'equip SIEI, l'orientadora, la CoCoBE o l'acompanyament puntual de la DEI— i desenvolupa mesures com els suports dins de l'aula ordinària, els agrupaments flexibles, els desdoblaments o els grups reduïts, les diferents fonts coincideixen a assenyalar dificultats per integrar aquests recursos en una resposta educativa coherent i compartida.

Aquestes dificultats apareixen de manera especialment recurrent quan es fa referència a la secundària, percebuda tant pel coordinador com per l'orientadora i el SIEI com una etapa més fragmentada i amb menys marge per desplegar formes de treball col·laboratiu o inclusiu. Diverses respostes del qüestionari descriuen explícitament la secundària com una etapa "molt parcel·lada" i amb dificultats per "fer coses noves o canviar coses". En la mateixa línia, el coordinador de secundària assenyala que, malgrat l'augment de recursos disponibles, "no estem acabant d'encaixar-los", fent referència a les dificultats per integrar-los de manera coherent dins de les dinàmiques habituals del centre.

En conjunt, els resultats mostren que el claustre percep els recursos i suports disponibles com a necessaris i potencialment útils, però també insuficients o difícils d'articular dins del funcionament ordinari del centre.

Valoració de les estratègies inclusives actuals: fortaleses i aspectes a reforçar

Malgrat les dificultats identificades, les diferents fonts també recullen una valoració positiva d'algunes pràctiques i dinàmiques presents al centre. Entre els aspectes més destacats apareixen la bona comunicació entre alguns professionals, el treball conjunt amb l'orientadora a secundària i determinades experiències de coordinació que faciliten el seguiment de l'alumnat, com ara les reunions de seguiment entre tutors o la coordinació en el marc de la CAEI. Diverses respostes del qüestionari també valoren positivament algunes mesures organitzatives, com els grups desdoblats o reduïts en àrees instrumentals a secundària, especialment matemàtiques i llengües, els agrupaments flexibles, la participació en comissions o la implicació compartida d'alguns equips docents en el seguiment dels alumnes. També apareixen referències a metodologies cooperatives, adaptacions d'activitats i materials o experiències de treball conjunt entre professionals com a elements que afavoreixen una atenció més flexible a la diversitat.

Tant la MESI com l'equip SIEI i l'orientadora expliquen situacions concretes de suport compartit dins l'aula ordinària, com ara l'acompanyament simultani de dos professionals durant activitats de llengua o matemàtiques, la preparació conjunta d'adaptacions o la distribució de tasques entre docent i suport per ajustar les situacions d'aprenentatge i els suports a la variabilitat de l'alumnat, fet que afavoreix una atenció més flexible a la diversitat. Aquestes professionals valoren positivament aquelles situacions en què el suport permet adaptar activitats, acompanyar processos o oferir una atenció més ajustada dins del context ordinari. Tant les entrevistes com diverses respostes del qüestionari coincideixen a destacar que les experiències valorades positivament acostumen a aparèixer vinculades a espais de coordinació, relacions de confiança entre professionals o dinàmiques de treball compartit. També es valoren positivament aquelles situacions en què els professionals poden reorganitzar els suports de manera flexible, combinar intervencions dins i fora de l'aula ordinària o ajustar els agrupaments segons les necessitats detectades en cada moment.

Tanmateix, tant les entrevistes com el qüestionari també identifiquen diversos aspectes susceptibles de millora. Les principals demandes es relacionen amb la necessitat de disposar de més espais de coordinació, ampliar la formació en metodologies inclusives i avançar cap a criteris compartits sobre l'atenció a la diversitat. Set de les vint-i-dues respostes del qüestionari també assenyalen la importància de reforçar el treball conjunt entre professionals i de consolidar formes d'acompanyament més continuades dins de l'aula

ordinària. En el cas de secundària, tant el coordinador com l'orientadora i el SIEI identifiquen dificultats específiques vinculades a la fragmentació docent, el pes curricular o la manca d'experiència amb determinats perfils d'alumnat.

Es van recollir més respostes a la pregunta sobre barreres que a la pregunta oberta sobre bones pràctiques. Aquesta diferència s'ha d'interpretar amb prudència, ja que les preguntes plantejaven demandes diferents i les condicions de resposta podien influir en la participació. Per si sola, aquesta diferència no permet establir el grau d'extensió de les dificultats ni de les pràctiques valorades positivament. En conjunt, les diferents fonts recullen tant fortaleses i experiències valorades positivament com dificultats relacionades amb les condicions necessàries per sostenir pràctiques inclusives compartides.

Finalment, com a síntesi de l'objectiu 1, els resultats suggereixen que la inclusió és percebuda per una part important del claustre com un valor rellevant dins del centre. Les dades recollides reflecteixen una predisposició generalment positiva envers l'atenció a la diversitat i una valoració favorable de determinades pràctiques i recursos orientats a afavorir la participació de l'alumnat. Tot i això, també s'identifiquen dificultats vinculades a la manca de temps de coordinació, la necessitat de més formació i les limitacions en l'organització dels suports.

Objectiu 2. Funcionament del SIEI a primària

Aquest bloc se centra en l'anàlisi del funcionament del SIEI a primària com a dispositiu col·laboratiu d'educació inclusiva. Els resultats s'organitzen en diferents apartats orientats a analitzar el desplegament del model, les estratègies inclusives utilitzades, les dinàmiques de coordinació i treball conjunt, la definició dels rols professionals i les tensions presents entre les pràctiques inclusives i les mesures de suport més focalitzades.

Evolució del model d'atenció a la diversitat i desplegament del SIEI

Els resultats mostren que el desplegament del SIEI a primària es desenvolupa en un context institucional marcat per transformacions recents i per un augment progressiu de la diversitat de l'alumnat. Tant les entrevistes com diverses respostes obertes del qüestionari situen aquest procés en el marc del pas de centre concertat a públic i en l'arribada de perfils d'alumnat més heterogenis i amb necessitats educatives diverses. En aquest context, el desplegament del SIEI apareix estretament vinculat a un procés més ampli de redefinició del model d'atenció a la diversitat del centre.

Tanmateix, les diferents fonts no interpreten aquest procés de la mateixa manera. La MESI situa el desplegament actual del SIEI dins d'una trajectòria prèvia vinculada a pràctiques d'acompanyament i suport dins l'aula ordinària, afirmant que "la inclusió ja la teníem sempre". Des d'aquesta mirada, el SIEI apareix més com la continuïtat i formalització d'una cultura de centre orientada a l'atenció a la diversitat que no pas com un canvi radical en el model educatiu. En canvi, tant l'equip SIEI com l'orientadora descriuen el moment actual com una etapa encara "molt en construcció", marcada per la necessitat d'adaptar les dinàmiques del centre a noves necessitats educatives i a una major heterogeneïtat de l'alumnat.

L'equip SIEI posa especialment l'accent en les dificultats quotidianes vinculades a la manca d'estructures consolidades i la necessitat d'anar construint espais de coordinació i formes de treball conjunt informals o espontànies. Juntament amb l'orientadora, també assenyalen limitacions relacionades amb les ràtios elevades, la manca d'espais específics o la dificultat d'articular els diferents suports disponibles dins del funcionament quotidià del centre. En la mateixa línia, el coordinador de secundària reconeix dificultats per integrar els diferents dispositius de suport dins d'un model compartit i coherent d'atenció a la diversitat, especialment per la manca de temps compartit i les dificultats de coordinació entre professionals.

Aquestes dificultats apareixen de manera especialment recurrent en les respostes obertes del qüestionari, sobretot en relació amb la necessitat de disposar de més temps de coordinació i de criteris compartits sobre l'atenció a la diversitat. Diversos docents fan referència explícita a la necessitat de "més temps per coordinar-nos", a la manca de sistematització de les trobades o a les dificultats per compartir una mirada pedagògica comuna davant de determinades necessitats educatives.

Així mateix, la MESI i l'equip SIEI descriuen una manera de funcionar altament flexible i basada en l'ajust quotidià, però ho interpreten de manera diferent. La MESI valora positivament aquesta flexibilitat i la relaciona amb la confiança, el coneixement compartit i la capacitat dels professionals per adaptar-se ràpidament a les necessitats de l'aula. En canvi, el SIEI associa aquesta manera de funcionar a una manca d'estructures estables i de planificació sistematitzada, fet que provoca que moltes decisions i formes d'intervenció es construeixin "sobre la marxa" i depenguin excessivament de la iniciativa dels professionals implicats.

En conjunt, els resultats mostren un model amb una clara voluntat inclusiva i col·laborativa, però encara en procés de consolidació. Les diferents fonts evidencien tensions entre una cultura inclusiva prèvia i un funcionament que continua depenent fortament de la iniciativa, la coordinació informal i la capacitat d'ajust quotidià dels professionals.

Estratègies inclusives i organització dels suports

Els resultats mostren que el SIEI incorpora pràctiques i formes de suport que els diferents professionals valoren positivament en relació amb l'atenció a la diversitat dins de l'aula ordinària. Tant l'equip SIEI com la MESI destaquen la importància de poder ajustar la resposta educativa a les necessitats de l'alumnat mitjançant formes de treball més flexibles, mentre que diverses respostes del qüestionari valoren positivament metodologies cooperatives, el treball conjunt entre professionals o determinades mesures organitzatives orientades a facilitar la participació dins de l'aula ordinària. Tot i que aquestes pràctiques no apareixen de manera transversal en totes les respostes, sí que mostren una certa convergència entre diferents professionals en la valoració de formes d'intervenció més flexibles i accessibles per donar resposta a la diversitat.

Tanmateix, tant les entrevistes com el qüestionari recullen que aquestes estratègies es desenvolupen sovint en relació amb l'alumnat atès pel SIEI i no sempre com a mesures compartides dins del conjunt de l'aula. L'equip SIEI explicita que la seva intervenció es dirigeix "de forma prioritària" a aquest alumnat, mentre que el coordinador de secundària assenyala que els suports sovint no participen en la planificació inicial de les activitats.

Aquestes aportacions apunten a dificultats per articular els suports amb la planificació docent i per estendre algunes pràctiques al conjunt del grup classe.

En conjunt, els resultats suggereixen que el SIEI desplega pràctiques valorades positivament pels professionals i percebudes com a potencialment inclusives, però encara amb dificultats per consolidar-se com a mesures universals integrades dins del funcionament ordinari del centre. Això fa que el seu impacte depengui sovint de contextos concrets, de determinades dinàmiques docents o de la presència dels professionals de suport, més que no pas d'un model pedagògic compartit pel conjunt del centre.

Coordinació i treball col·laboratiu

En les entrevistes i les respostes al qüestionari, la coordinació entre professionals apareix com un element central per al funcionament del SIEI i és valorada com una condició necessària per sostenir pràctiques inclusives dins l'aula ordinària. Les diferents fonts coincideixen a destacar la importància del treball conjunt, la comunicació entre professionals i el seguiment compartit de l'alumnat com a condicions necessàries per sostenir pràctiques inclusives dins de l'aula ordinària. La MESI descriu una coordinació basada en la confiança, el coneixement compartit i la trajectòria conjunta de l'equip docent, fins al punt que "ens mirem i ja sabem què fer". Algunes respostes del qüestionari també valoren positivament experiències de treball compartit, la bona comunicació entre professionals o el seguiment conjunt de l'alumnat.

Aquesta coordinació es concreta a través de diferents espais i eines de treball compartit que s'han anat consolidant progressivament dins del funcionament del centre. Tant el SIEI com la MESI fan referència a reunions de cicle, espais de coordinació com les CAEI o eines compartides de seguiment i organització entre professionals, com documents en línia o graelles compartides per coordinar actuacions i fer seguiment de l'alumnat. L'equip SIEI assenyala, però, que alguns d'aquests espais s'han hagut de generar progressivament a partir de necessitats detectades en la pràctica quotidiana, més que no pas des d'una estructura de coordinació plenament definida des de l'inici.

Tanmateix, les diferents fonts també apunten dificultats per sostenir aquesta coordinació de manera estable i continuada. El qüestionari del claustre identifica la manca de temps i d'espais de coordinació com la barrera més compartida entre el professorat. La major part de les respostes obertes fan referència a dificultats per trobar moments de planificació conjunta, compartir criteris o coordinar la codocència.

En conjunt, els resultats mostren que la coordinació constitueix una fortalesa reconeguda dins del funcionament del SIEI, però encara amb dificultats per consolidar-se com una estructura estable dins de l'organització del centre. Tot i l'existència d'experiències positives vinculades al seguiment compartit de l'alumnat i al treball conjunt entre professionals, les diferents fonts posen de manifest que la sostenibilitat del model col·laboratiu continua fortament condicionada pel temps disponible i les possibilitats de planificació compartida.

Funcions i rols professionals

Pel que fa a les funcions i responsabilitats atribuïdes als diferents professionals, els resultats mostren dificultats per construir una definició clara i compartida dels rols dins del

funcionament del SIEI. Tot i que tant la MESI com el SIEI reconeixen l'existència d'un marc normatiu (Decret 150/2017 -Generalitat de Catalunya, 2017- i resolució sobre l'organització i funcionament del SIEI -Direcció General d'Educació Inclusiva, 2024-) que estableix funcions específiques, com la coordinació, l'adaptació de materials o l'acompanyament dins de l'aula, la pràctica quotidiana evidencia un desplegament desigual d'aquestes responsabilitats i una certa indefinició respecte a qui ha d'assumir determinades tasques educatives. L'equip SIEI descriu situacions recurrents en què acaba assumint funcions que, teòricament, haurien de correspondre al tutor o al docent de l'aula ordinària, especialment pel que fa a la preparació de materials, l'adaptació d'activitats o la definició d'algunes intervencions pedagògiques. L'educadora SIEI i la mestra SIEI expressen que hi ha funcions que "no s'estan fent però haurien de fer-les els mestres", evidenciant dificultats per construir una planificació realment compartida entre els diferents professionals implicats.

Aquesta percepció també apareix en el qüestionari del claustre, especialment en les preguntes relacionades amb el rol dels mestres de suport a primària i amb la codocència a secundària. Les respostes mostren visions diverses sobre les funcions que hauria d'assumir el suport dins de l'aula i sobre el grau de participació dels professionals de suport en la programació ordinària. Mentre algunes aportacions valoren positivament el suport dins de l'aula i el treball compartit entre docents, altres descriuen situacions en què el suport se centra principalment en l'acompanyament d'alumnes concrets o participa poc en la planificació inicial de les activitats.

Això suggereix una manca de criteris compartits sobre el paper del SIEI dins del funcionament habitual del centre i reforça, en alguns casos, una concepció del suport més vinculada a l'atenció individualitzada que no pas a una responsabilitat pedagògica compartida. Les dificultats de definició afecten especialment el rol de l'educadora, que apareix com una figura amb funcions menys delimitades i sovint vinculades a una lògica més assistencial que pedagògica. Tant el SIEI com la MESI descriuen situacions en què les funcions de l'educadora es defineixen de manera flexible segons les necessitats del moment, fet que facilita l'ajust quotidià però també contribueix a mantenir una certa indefinició en les responsabilitats de cada professional.

En conjunt, els resultats suggereixen que el funcionament col·laboratiu del SIEI es troba limitat per la manca d'una definició clara i compartida dels rols professionals. Quan les responsabilitats no es distribueixen de manera coherent, el suport tendeix a concentrar-se en els professionals especialitzats i es dificulta la construcció d'una corresponsabilitat pedagògica real. Això reforça el risc que el SIEI sigui percebut com un recurs complementari encarregat principalment de l'alumnat amb necessitats específiques, més que no pas com un dispositiu plenament integrat dins del funcionament ordinari de l'aula.

Articulació dels suports dins i fora de l'aula ordinària

Tot i la voluntat inclusiva expressada pels diferents agents, les fonts analitzades recullen diverses formes d'organitzar els suports, tant dins com fora de l'aula ordinària. Aquesta diversitat de pràctiques permet identificar alguns dels reptes que es plantegen en l'articulació dels suports amb l'activitat habitual de l'aula. La MESI i l'equip SIEI coincideixen a destacar la importància de mantenir els suports dins de l'aula ordinària. La MESI explica que "sempre hem intentat mantenir el suport dins l'aula" i rebutja explícitament la creació de

grups permanents de reforç fora de la classe. En la mateixa línia, l'equip SIEI assenyala que aproximadament entre un 60 i un 70% de la seva intervenció a primària es desenvolupa dins de l'aula ordinària.

Tot i prioritzar la presència dins de l'aula ordinària, les entrevistes mostren que la participació de l'alumnat es construeix sovint a partir d'adaptacions diferenciades segons les necessitats de cada alumne. Tant la MESI com el SIEI descriuen situacions en què alguns alumnes treballen continguts més bàsics o materials manipulatius mentre el grup classe desenvolupa activitats curricularment més complexes. Aquestes pràctiques permeten mantenir l'alumnat dins del context ordinari i ajustar la resposta educativa a les seves necessitats. Alhora, les aportacions recollides apunten al repte de promoure una major articulació entre les adaptacions individualitzades i les propostes d'aprenentatge compartides pel conjunt del grup.

Al mateix temps, la MESI i l'equip SIEI descriuen situacions en què el suport dins de l'aula conviu amb agrupaments reduïts i sortides puntuals vinculades a diferències curriculars importants, dificultats atencionals o necessitats de regulació emocional. També es recullen situacions en què alguns alumnes treballen temporalment continguts específics de matemàtiques o lectoescriptura fora de l'aula ordinària abans de reincorporar-se al grup classe. Aquestes mesures es descriuen com a respostes flexibles a necessitats concretes de l'alumnat. La seva valoració des d'una perspectiva inclusiva requereix considerar-ne la finalitat, el caràcter puntual o sostingut i la manera com es coordinen amb l'activitat de l'aula ordinària.

Finalment, com a síntesi de l'objectiu 2, els resultats mostren que el funcionament del SIEI a primària es configura a partir de pràctiques de suport orientades a afavorir la participació de l'alumnat dins del context ordinari i basades en formes de treball flexibles i ajustades a les necessitats quotidianes del centre. Tot i la valoració positiva d'algunes dinàmiques de coordinació i suport compartit, també emergeixen dificultats relacionades amb la definició dels rols professionals, la consolidació d'estructures estables de treball conjunt i la persistència de formes d'intervenció encara fortament focalitzades en determinat alumnat. Això evidencia que el model es troba encara en un procés de construcció i articulació dins del funcionament ordinari del centre.

Objectiu 3. Condicions per desplegar el SIEI a secundària

Aquest darrer bloc analitza les condicions organitzatives i pedagògiques necessàries per desplegar un model de SIEI col·laboratiu a secundària. A partir de les entrevistes a l'orientadora i el coordinador de secundària i del qüestionari al claustre, els resultats mostren que les dificultats i potencialitats identificades no apareixen de manera aïllada, sinó fortament interrelacionades.

Les diferents fonts permeten identificar tres grans condicions que emergeixen com a especialment rellevants: la necessitat de construir estructures estables de coordinació i planificació compartida, la construcció d'una corresponsabilitat pedagògica real entre professionals i la consolidació de pràctiques més universals i menys focalitzades exclusivament en l'alumnat amb necessitats específiques.

La necessitat de construir estructures estables de coordinació i planificació compartida

Les diferents fonts analitzades coincideixen a assenyalar que una de les principals dificultats per desplegar un model de SIEI col·laboratiu a secundària és la necessitat de construir estructures estables de coordinació i planificació compartida entre els diferents professionals implicats. A diferència de primària, on les dinàmiques de treball apareixen més vinculades a la proximitat quotidiana entre professionals i a un seguiment més continuat dels grups, a secundària emergeix una organització marcada per la fragmentació docent, la multiplicitat de professors i la menor continuïtat en el seguiment de l'alumnat.

L'orientadora i el coordinador de secundària descriuen dificultats per establir espais de treball conjunt sostinguts en el temps, especialment en relació amb la planificació dels suports, la construcció de criteris compartits d'intervenció o el seguiment coordinat de l'alumnat. Les entrevistes assenyalen que moltes coordinacions es produeixen de manera informal o reactiva, sovint vinculades a necessitats immediates que emergeixen dins de l'aula. També apareix la percepció que, a secundària, manca sovint una figura de referència estable que pugui articular el seguiment global de l'alumnat i facilitar la continuïtat entre els diferents professionals implicats.

Així, els resultats suggereixen que el desplegament d'un model col·laboratiu a secundària requereix estructures estables de coordinació i planificació compartida que permetin integrar els suports dins del funcionament habitual de l'aula i del conjunt del centre.

La construcció d'una corresponsabilitat pedagògica compartida

Una segona condició identificada pels diferents agents és la necessitat d'avançar cap a formes de treball més corresponsables entre el professorat ordinari i els professionals de suport. Les entrevistes mostren que, en molts casos, l'atenció a la diversitat continua quedant vinculada principalment als professionals especialitzats i no tant a una responsabilitat pedagògica compartida dins del conjunt de l'equip docent.

El coordinador afirma explícitament que "el problema és la mirada dels docents", fent referència a pràctiques encara molt centrades en la matèria i poc orientades a la corresponsabilitat educativa. L'orientadora descriu dificultats per flexibilitzar metodologies, adaptar activitats o incorporar els suports dins de la dinàmica ordinària de l'aula. Aquestes percepcions coincideixen amb diverses respostes del qüestionari que assenyalen resistències davant determinats canvis metodològics, necessitats de formació en educació inclusiva i una certa tendència a delegar l'atenció a la diversitat en els professionals especialitzats.

Aquestes tensions es fan especialment visibles en les experiències actuals de suport dins de l'aula i de codocència. El coordinador assenyala que el professorat de suport "normalment no participa de la programació", descrivint un model en què el docent de matèria continua assumint principalment la planificació mentre el suport intervé posteriorment ajustant activitats ja definides. Això limita la capacitat del suport per participar en la construcció de pràctiques inclusives compartides i reforça una intervenció més paral·lela que integrada dins de la dinàmica ordinària de l'aula.

En aquest sentit, els resultats mostren que la presència simultània de dos professionals dins de l'aula no garanteix, per si sola, pràctiques inclusives compartides. El desplegament d'un model col·laboratiu requereix una definició més clara dels rols, una participació activa dels diferents professionals dins del disseny de les activitats i una mirada compartida sobre l'atenció a la diversitat com a responsabilitat del conjunt de l'equip docent.

De les mesures focalitzades a les pràctiques universals: possibilitats i límits de transferència del model de primària

Les diferents fonts analitzades assenyalen la necessitat d'avançar cap a formes de suport menys focalitzades exclusivament en l'alumnat SIEI i més orientades al conjunt del grup classe. Tant la MESI com l'equip SIEI consideren que algunes de les pràctiques desenvolupades actualment a primària, com la presència del suport dins de l'aula ordinària, les adaptacions metodològiques, l'ús de materials manipulatius i visuals o les dinàmiques de coordinació quotidiana entre tutors, SIEI i altres professionals de suport, poden constituir referents útils de cara al futur desplegament del dispositiu a secundària. Diverses respostes obertes del qüestionari reforcen també aquesta mirada, especialment aquelles que valoren positivament metodologies cooperatives, agrupaments flexibles o experiències de treball compartit entre professionals.

Tanmateix, els resultats mostren que el potencial inclusiu d'aquestes pràctiques no depèn només dels recursos o estratègies utilitzades, sinó sobretot de la possibilitat d'integrar-les de manera estable dins del funcionament de l'aula. Tant la MESI com el SIEI destaquen la importància de la proximitat entre professionals, del coneixement compartit de l'alumnat i de la flexibilitat quotidiana per reorganitzar suports, ajustar agrupaments o prendre decisions conjuntes "sobre la marxa". Aquest funcionament és percebut sovint com una fortalesa del model desenvolupat a primària, però alhora apareix com un dels principals límits de transferibilitat a secundària, on la multiplicitat de docents, la fragmentació horària i la menor continuïtat entre professionals dificulten la construcció d'aquestes dinàmiques de treball conjunt.

Les diferents fonts mostren igualment que moltes de les pràctiques valorades positivament s'adrecen principalment a l'alumnat SIEI i no tant com a mesures plenament compartides dins del conjunt de l'aula. Alhora, aquestes pràctiques apareixen sovint de manera parcial, poc sistematitzada i fortament vinculada a la iniciativa de determinats professionals o del propi equip SIEI, més que no pas integrades de manera estable dins del model pedagògic del centre. Això es fa visible en algunes de les tensions identificades a primària, com la dependència dels professionals de suport, la diferenciació curricular dins del mateix espai d'aula o la necessitat de sortides puntuals fora del grup ordinari.

Per aquest motiu, els resultats suggereixen que el principal repte no és únicament transferir pràctiques de primària a secundària, sinó consolidar primer formes de treball compartides i sostenibles que no depenguin exclusivament d'iniciatives individuals o de dinàmiques informals de coordinació.

Finalment, com a síntesi de l'objectiu 3, els resultats suggereixen que, des de la perspectiva dels professionals participants, un dels aspectes més rellevants que es podrien transferir de primària a secundària és una manera d'entendre el suport educatiu basada en la coordinació entre professionals, la integració dins de l'aula ordinària i la construcció de

pràctiques compartides per al conjunt de l'alumnat. Això apunta a la necessitat que el desplegament del SIEI a secundària vagi acompanyat d'una reflexió sobre el model de suport i les formes de treball pedagògic del centre.

5. Conclusions

Aquest treball tenia com a finalitat analitzar el funcionament del Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI) en un centre educatiu de primària i identificar quines condicions poden afavorir el seu desplegament a secundària des d'una perspectiva inclusiva. Més enllà d'avaluar un recurs concret, l'interès del treball s'ha situat en comprendre fins a quin punt els suports intensius poden contribuir a la construcció de pràctiques educatives compartides, integrades dins del funcionament ordinari del centre i orientades a la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.

Els resultats obtinguts suggereixen que, segons les dades recollides, el potencial inclusiu del SIEI no depèn únicament de la incorporació de professionals especialitzats, sinó també de la manera com aquests suports s'articulen amb les pràctiques ordinàries, la coordinació docent i la cultura pedagògica del centre. El treball evidencia que el SIEI pot afavorir pràctiques més inclusives quan funciona de manera flexible i coordinada dins de l'aula ordinària, però també posa de manifest que la seva presència no garanteix, per si sola, una transformació inclusiva de les dinàmiques educatives.

En relació amb les percepcions del claustre, l'anàlisi reflecteix una predisposició generalment positiva cap a la inclusió i l'atenció a la diversitat. El professorat valora positivament mesures com la codocència, els agrupaments flexibles o el suport dins l'aula ordinària, i identifica la necessitat d'avançar cap a formes de treball més compartides i ajustades a les necessitats de l'alumnat. Tot i això, també apareixen dificultats vinculades a la manca de temps de coordinació, la insuficient sistematització d'algunes pràctiques i la dependència de la iniciativa individual de determinats professionals. Això suggereix que la inclusió es configura encara més com una voluntat compartida que no pas com una estructura plenament consolidada dins del funcionament institucional del centre.

Pel que fa al funcionament del SIEI a primària, els resultats mostren diverses pràctiques amb potencial inclusiu, especialment la presència habitual del suport dins l'aula ordinària, les dinàmiques de coordinació entre tutors i equip SIEI, l'ús de materials manipulatius i visuals i algunes formes d'organització flexible orientades a facilitar la participació de l'alumnat. Aquestes pràctiques apunten cap a una concepció del suport educatiu orientada a generar condicions d'accés i participació dins dels contextos ordinaris d'aprenentatge, mitjançant la coordinació entre professionals i l'ajust dels suports a les necessitats de l'alumnat.

Tanmateix, l'anàlisi també mostra que aquestes pràctiques conviuen amb actuacions encara focalitzades en determinats alumnes, especialment en situacions que requereixen regulació emocional, adaptacions específiques o espais diferenciats. Això permet entendre el model analitzat no com una realitat plenament consolidada, sinó com un procés en construcció, travessat per tensions constants entre la resposta individualitzada i la voluntat de mantenir la participació dins del grup classe.

Per aquest motiu, els resultats suggereixen que el principal repte no consisteix únicament a incorporar nous recursos, sinó a generar les condicions organitzatives i pedagògiques necessàries perquè aquests suports puguin integrar-se dins del funcionament habitual del centre. Entre les condicions identificades destaquen la necessitat de disposar de temps estables de coordinació, construir criteris compartits entre professionals, reforçar el treball col·laboratiu, consolidar figures de referència i promoure formes reals de corresponsabilitat educativa. Igualment, apareix com a rellevant la necessitat d'avançar cap a una mirada compartida de la inclusió que entengui el suport educatiu com una responsabilitat col·lectiva i no exclusivament vinculada als professionals especialitzats.

En aquest escenari, la figura de l'orientadora pot assumir un paper rellevant no només en l'acompanyament de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, sinó també en la dinamització de processos de reflexió, coordinació i construcció compartida de pràctiques inclusives. Això implica contribuir a transformar conviccions inclusives presents al centre en formes d'actuació més sistemàtiques i sostenibles, afavorint la construcció de criteris compartits i promovent una cultura de corresponsabilitat entre els diferents professionals.

Aquest treball presenta algunes limitacions que cal tenir en compte. En primer lloc, l'anàlisi s'ha centrat principalment en la mirada de les figures de suport i coordinació vinculades a l'atenció a la diversitat. Tot i això, hauria estat interessant incorporar també la perspectiva d'altres docents del claustre o de figures com la DEI, per tal d'obtenir una visió més àmplia sobre les pràctiques inclusives del centre. Igualment, el treball no ha incorporat directament la veu de l'alumnat ni de les famílies, aspecte que podria haver enriquit la comprensió sobre com es viuen els suports educatius des de les diferents experiències implicades. Alhora, es tracta d'una anàlisi situada en un únic centre educatiu i en un moment concret de desplegament del SIEI a secundària. En aquest sentit, incorporar la mirada d'altres centres que es trobin en processos similars hauria pogut aportar més elements per aprofundir en les condicions organitzatives, professionals i pedagògiques que afavoreixen la construcció de models de suport més col·laboratius i inclusius a l'etapa de secundària. En qualsevol cas, seria interessant promoure espais d'intercanvi i observació entre centres i professionals, com ja es començava a plantejar a través de les visites i coordinacions vinculades al CEEPSIR, amb l'objectiu de compartir pràctiques, dificultats i formes d'organització dels suports inclusius.

Malgrat aquestes limitacions, es considera que el treball aporta elements rellevants per reflexionar sobre les possibilitats i tensions associades al desplegament de models de suport inclusius dins dels centres educatius. Els resultats suggereixen que avançar cap a una escola inclusiva no implica únicament disposar de més recursos especialitzats, sinó construir estructures estables de coordinació, articulació dels suports i corresponsabilitat docent que permetin sostenir pràctiques inclusives compartides. En coherència amb les aportacions de Lago, Onrubia i Minguela (2026), els resultats obtinguts apunten que la inclusió requereix processos sostinguts de col·laboració, reflexió i construcció conjunta que permetin transformar progressivament les pràctiques educatives i consolidar cultures inclusives de centre.

El repte principal no consisteix tant a incorporar nous recursos com a acompanyar processos de transformació institucional que afavoreixin el pas de pràctiques individuals a

pràctiques col·lectives orientades al conjunt de l'alumnat. Des d'aquesta perspectiva, el SIEI pot esdevenir una oportunitat per impulsar processos de canvi cap a models més col·laboratius, flexibles i inclusius, sempre que deixi de funcionar com un recurs paral·lel i passi a integrar-se dins d'un projecte col·lectiu orientat a garantir la participació i l'aprenentatge de tot l'alumnat.

6. Reflexió ODS

Aquest treball es relaciona principalment amb l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible 4 (ODS 4), orientat a garantir una educació de qualitat, equitativa i inclusiva per a totes les persones. L'anàlisi desenvolupada al llarg del treball posa el focus en les condicions necessàries per avançar cap a models educatius més inclusius, capaços de reduir barreres a l'aprenentatge i la participació de l'alumnat dins dels contextos ordinaris d'escolarització.

El treball contribueix a reflexionar sobre la importància de construir formes de suport educatiu que no quedin limitades a intervencions individuals o segregades, sinó que s'articulin dins de pràctiques compartides, col·laboratives i orientades al conjunt de l'alumnat. Igualment, posa de manifest la necessitat de generar condicions organitzatives i pedagògiques que afavoreixin la participació, la coordinació entre professionals i la igualtat d'oportunitats educatives.

De manera complementària, també es pot vincular amb l'ODS 10, relacionat amb la reducció de les desigualtats, ja que parteix de la idea que l'educació inclusiva constitueix un element clau per prevenir situacions d'exclusió educativa i social. Des d'aquesta perspectiva, avançar cap a pràctiques inclusives no implica únicament incorporar més recursos, sinó transformar les formes d'organització i participació dins dels centres educatius per garantir que tot l'alumnat pugui aprendre i formar part de la vida escolar en condicions d'equitat.

Referències

Booth, T., & Ainscow, M. (2015). *Guía para la educación inclusiva: Desarrollando el aprendizaje y la participación en los centros escolares* (G. Echeita, Y. Muñoz, C. Simón i M. Sandoval, trads. i adapts.). Consorcio para la Educación Inclusiva.

CAST. (2011). *Universal Design for Learning Guidelines version 2.0*. CAST.

Consorci d'Educació de Barcelona. (2025). *El SIEI col·laboratiu: Un model viu, inclusiu, flexible i en constant adaptació* [Material de formació].

Direcció General d'Educació Inclusiva. (2024). *Resolució per la qual es dicten instruccions referents a l'organització i el funcionament del suport intensiu a l'escola inclusiva (SIEI).* Generalitat de Catalunya.

Duran, D., Giné, C., & Marchesi, Á. (2010). *Guia per a l'anàlisi, la reflexió i la valoració de pràctiques inclusives*. Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

Echeita, G. (2006). *Educación para la inclusión o educación sin exclusiones*. Narcea.

Generalitat de Catalunya. (2017). *Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu*. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. (2023). *Mesures i suports universals en el centre educatiu: Orientacions per als centres en la planificació de mesures i suports universals* (1a ed.). Generalitat de Catalunya.

Lago, J. R., Onrubia, J., & Minguela, M. (2026). Assessorament com a suport a la innovació per a la transformació de les aules i els centres en contextos inclusius, equitatius i de qualitat. *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació, 63*, 88–100. https://doi.org/10.32093/ambits.vi.63.504992

Miró i Martí, E. (2023). Construint ponts. Com acompanyar en els canvis d'etapa a l'alumnat amb NESE (necessitats específiques de suport educatiu). *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació, 58*. https://doi.org/10.32093/ambits.vi5850481

Onrubia, J., & Minguela, M. (2020). Una reflexión en clave inclusiva sobre las funciones de los profesionales de la intervención psicopedagógica. *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació, 52*, 13–24. https://doi.org/10.32093/ambits.vi52.1343

ANNEXOS

Annex 1. Objectius i dimensions d'anàlisi.

Objectiu	Fonts de dades	Dimensió	Subdimensions
1. Analitzar les percepcions del claustre sobre la inclusió i els suports educatius del centre.	Qüestionari al claustre. Entrevistes semiestructurades a l'equip SIEI, la MESI, l'orientadora i el coordinador de secundària.	**Percepcions del claustre sobre l'educació inclusiva**	- Valors i creences sobre inclusió - Percepció dels suports i recursos disponibles per atendre a la diversitat
		Valoració de les estratègies d'inclusió actuals del centre	- Fortaleses percebudes de les pràctiques actuals - Aspectes a reforçar i propostes de millora
2. Caracteritzar el funcionament del SIEI a Primària com a dispositiu col·laboratiu d'educació inclusiva.	Entrevistes semiestructurades a l'equip SIEI i la MESI.	**Agents implicats, funcions i responsabilitats**	- Agents implicats en l'atenció a la diversitat - Funcions i responsabilitats atribuïdes - Grau de definició i coherència dels rols
		Tipus de suports i estratègies d'educació inclusiva	- Tipus de suports (universals i específics) - Estratègies inclusives utilitzades
		Coordinació entre agents i dispositius d'educació inclusiva	- Espais i temps de coordinació - Dinàmiques de treball col·laboratiu - Comunicació entre professionals
		Valoració de les estratègies d'educació inclusiva	PRIMÀRIA - Fortaleses del model actual del SIEI - Aspectes a reforçar - Propostes de millora i elements transferibles a altres etapes
3. Identificar les condicions organitzatives i pedagògiques necessàries per desplegar un model de SIEI col·laboratiu a Secundària.	Entrevistes semiestructurades a l'orientadora i el coordinador de secundària.		SECUNDÀRIA - Fortaleses del model actual d'atenció a la diversitat - Aspectes a reforçar i propostes de millora - Expectatives sobre la inclusió del SIEI a Secundària - Barreres i facilitadors per la seva implementació

Annex 2. Guions de les entrevistes.

Les entrevistes semiestructurades vam elaborar-les a partir dels objectius de recerca i de les dimensions analítiques definides per al treball. Tot i compartir una estructura comuna, vam adaptar els guions a les funcions i responsabilitats de cada perfil professional entrevistat.

Els objectius específics de les entrevistes van ser els següents:

- **Equip SIEI:** comprendre el funcionament del SIEI a Primària, les seves formes de suport, les dinàmiques de coordinació i les pràctiques desenvolupades, així com identificar elements rellevants per al seu desplegament a Secundària.
- **MESI:** conèixer el rol de la MESI en l'atenció a la diversitat, les seves funcions, estratègies i mecanismes de coordinació, així com explorar possibles elements transferibles a Secundària.
- **Orientadora:** explorar l'organització dels suports i de l'atenció a la diversitat a Secundària, identificant necessitats, barreres, facilitadors i condicions que poden afavorir la incorporació del SIEI en aquesta etapa.
- **Coordinador de secundària:** conèixer l'organització actual de l'atenció a la diversitat i dels suports educatius a l'ESO, així com identificar reptes, oportunitats i condicions necessàries per al desplegament del SIEI en aquesta etapa.

A continuació, es presenten els guions utilitzats en cadascuna de les entrevistes realitzades.

Annex 2.1. Entrevista equip SIEI

BLOC I. Rol professional i funcions

7. Quin rol tens dins el centre?
8. Quines són les teves principals funcions?
    - I això com es tradueix en el dia a dia?
9. Queden recollides a algun document? Quin?

BLOC II. Relació i coordinació organitzativa

10. Com s'organitza actualment el SIEI a Primària? Quin rol té?.
11. Quin tipus de suport ofereix?
12. Quina és la finalitat del suport? (per a què es fa)
13. A quin tipus d'alumnat va dirigit?
    - I en algun moment el suport beneficia a tot el grup?
14. Treballes en coordinació amb els tutors? Com definiries aquesta coordinació?
15. Sents que hi ha una relació de respecte i confiança mútua amb els tutors per parlar del que funciona i del que no en els suports?

BLOC III. Pràctiques pedagògiques

16. Participes en la preparació d'activitats generals de l'aula o adaptes el que ja ha dissenyat el tutor? O cap de les dues (segueixes instruccions)?
17. Quin percentatge de la teva intervenció es fa dins l'aula ordinària i quin fora? De què depèn?
18. La teva intervenció es centra només en alumnat NESE?
    - Quan ets a l'aula, els altres alumnes també interactuen amb tu?
    - Hi ha moments en què el suport està pensat per tot el grup?
    - Creus que el fet que entris a l'aula canvia la dinàmica general?
19. Sents que estan clarament delimitades les teves funcions quan intervens en un aula amb alumnes SIEI?
20. Quines pràctiques funcionen millor amb alumnes NESE?
21. Quines pràctiques creus que podrien beneficiar a tot l'alumnat? Rutines clares, treball cooperatiu, anticipació, visualització…
    - Creus que això ho podria fer un docent de secundària?

BLOC IV. El SIEI com a palanca de canvi i transferibilitat a Secundària

22. Quines estratègies de la teva pràctica diària serien aplicables a Secundària?
23. Creus que la teva manera de treballar ha influït en com altres docents veuen la diversitat al centre? Com ho has percebut?
24. Quines barreres has trobat per treballar de manera col·laborativa?
25. Què creus que s'hauria de tenir en compte per planificar el SIEI a Secundària?

BLOC V. Percepció general de la inclusió i organització del centre

26. Com descriuries l'atenció a la diversitat al centre actualment?
27. Com valores els recursos actuals del centre per atendre la diversitat a les aules? De quins recursos disposa?
    - És un problema de manca de recursos o de com s'organitzen?

28. Quins factors dificulten avançar cap a una inclusió més efectiva?
29. Com valores els espais de coordinació entre docents i suports? Quins són?
30. Com es determinen els criteris per distribuir suports al centre? I a l'aula?
    - És una decisió preventiva o reactiva?
    - Qui ho acaba decidint? Això es decideix abans de començar el curs o sobre la marxa? Es pensa més en l'alumne concret o en el grup classe?
31. Quin paper s'espera que jugui el SIEI a Secundària?
32. Hi ha algun altre aspecte que no haguem tractat i que consideris vital perquè el SIEI funcioni a Secundària com a suport per a tot el claustre?

Annex 2.2. Entrevista MESI

BLOC I. Rol professional i funcions

1. Quin rol tens dins el centre?
2. Quines són les teves principals funcions?
3. Queden recollides a algun document? Quin?

BLOC II. Relació i coordinació organitzativa

4. Com definiries el teu rol en relació amb l'equip SIEI i els tutors d'aula ordinària?
5. Sents que estan clarament delimitades les teves funcions quan intervens en un aula amb alumnes SIEI?
6. Sents que hi ha una relació de respecte i confiança mútua amb els tutors per parlar del que funciona i del que no en els suports?
7. En quines reunions participes habitualment? Quins tipus de coordinacions duus a terme?
8. Existeixen espais reals per compartir materials, estratègies i programacions amb els tutors abans de les classes?

BLOC III. Pràctiques pedagògiques

9. Participes en la preparació d'activitats generals de l'aula o adaptes el que ja ha dissenyat el tutor? O cap de les dues (segueixes instruccions)?
10. Quina és la teva intervenció dins l'aula?
11. En quin alumnat es centra?
12. Quin percentatge de la teva intervenció es fa dins l'aula ordinària i quin fora? De què depèn?

BLOC IV. La MESI com a pont a Secundària

13. Quins mecanismes de coordinació s'utilitzen per garantir continuïtat dels suports quan els alumnes passen a ESO?
14. De tot el que es fa a Primària per organitzar la diversitat, què creus que és imprescindible que el professorat de Secundària conegui i apliqui?
15. Quines dificultats observes en la transició d'informació o metodologies entre les dues etapes?
16. Quines necessitats pedagògiques o organitzatives observes més a secundària?
17. Quines condicions consideres clau perquè un model SIEI col·laboratiu funcioni a secundària?

BLOC V. Percepció general de la inclusió i organització del centre

18. Com descriuries l'atenció a la diversitat al centre actualment? Diries que hi ha diferències clares entre professorat o cursos?
19. Com valores els recursos actuals del centre per atendre la diversitat a les aules? De quins recursos disposa?
20. Quins factors dificulten avançar cap a una inclusió més efectiva?
21. Com valores els espais de coordinació entre docents i suports? Quins són?
22. Quin paper s'espera que jugui el SIEI a Secundària?
23. Hi ha algun altre aspecte que no haguem tractat i que consideris vital perquè la SIEI funcioni a Secundària com a suport per a tot el claustre?

Annex 2.3. Entrevista Orientadora

BLOC I. Rol professional i funcions

1. Quin rol tens dins el centre?
2. Quines són les teves principals funcions?
3. Queden recollides a algun document? Quin?

BLOC II. Organització i gestió de suports

4. Quin paper jugues en l'organització de suports?
5. Com s'està treballant actualment l'atenció a la diversitat a secundària?
6. Quins criteris s'utilitzen per distribuir recursos de suport i personal docent a les aules?
7. Com t'imagines la integració del personal SIEI dins dels equips docents a secundària?
8. Com es coordinen els tutors i professionals de suport per seguir l'evolució de tot l'alumnat? (Qui són els professionals de suport?)

BLOC III. Pràctiques pedagògiques

9. Quines estratègies DUA es fan servir a dia d'avui?
10. Quines necessitats detectes més sovint a secundària en relació amb l'atenció a la diversitat?

BLOC IV. Transició entre etapes

11. Quins aspectes del funcionament actual del SIEI a Primària creus que caldria tenir en compte a secundària?
12. Quines condicions consideres clau perquè un model de SIEI col·laboratiu funcioni a l'ESO?
13. Com s'organitza el seguiment i l'avaluació de l'eficàcia dels suports a Secundària?
14. Quines són, des del teu punt de vista, les principals barreres (horaris, cultura de departaments, rigidesa curricular) per implementar el SIEI com a dispositiu col·laboratiu a secundària?
15. Com pot la figura de l'orientació actuar com a pilar perquè el SIEI sigui vist com una oportunitat de millora organitzativa per tot el centre?
16. Quines eines o formació creus que necessita el claustre de secundària per aprofitar el SIEI com una palanca de canvi pel centre?

BLOC V. Percepció general de la inclusió i organització del centre

17. Com descriuries l'atenció a la diversitat al centre actualment? Diries que hi ha diferències clares entre professorat o cursos?
18. Com valores els recursos actuals del centre per atendre la diversitat a les aules? De quins recursos disposa?
19. Quins factors dificulten avançar cap a una inclusió més efectiva?
20. Com valores els espais de coordinació entre docents i suports? Quins són?
21. Quin paper s'espera que jugui el SIEI a Secundària?
22. Hi ha algun altre aspecte que no haguem tractat i que consideris vital perquè la SIEI funcioni a Secundària com a suport per a tot el claustre?

Annex 2.4. Entrevista Coordinador de Secundària

La finalitat de l'entrevista al coordinador de secundària era conèixer l'organització actual de l'atenció a la diversitat i dels suports educatius a Secundària, així com identificar reptes, oportunitats i condicions necessàries per al desplegament del SIEI en aquesta etapa des d'una perspectiva col·laborativa i inclusiva.

BLOC I. Rol professional i gestió de suports

1. Qui rol tens dins del centre?
2. Quines són les teves principals funcions?
3. Queden recollides a algun document? Quin?
4. A nivell de centre, quins criteris es tenen en compte per decidir on i com es distribueixen els suports?
5. En el dia a dia de les aules, com es concreta aquesta distribució de suports i personal docent?
6. Diries que aquesta distribució funciona de la mateixa manera a Primària i a Secundària, o hi ha diferències? A què responen?
7. Com s'articula específicament el rol del SIEI dins l'organització del centre i en relació amb el professorat d'aula ordinària?
8. Estan definits els rols i responsabilitats de cada agent (tutor, especialista, mestre de suport)?

BLOC II. Circuits de coordinació

9. Com s'organitzen actualment els espais de coordinació entre el professorat de Secundària i els professionals de suport?
10. Quins temes se solen abordar habitualment a les Comissions d'Atenció a la Diversitat? (casos individuals, mesures generals, seguiment, organització…)
11. En quina mesura els mestres de suport participen en la programació ordinària dels departaments de matèria?

BLOC III. Mesures inclusives i organització del SIEI

12. Quines prioritats té el centre actualment en relació amb la inclusió i l'atenció a la diversitat?
13. Com s'està pensant el desplegament del SIEI a Secundària?
14. Quines dificultats estructurals (temps, recursos, organització) veus més rellevants?

BLOC IV. Transició entre etapes

15. Com creus que es podria afavorir una majora coherència entre Primària i Secundària en l'organització de suports?
16. Quines condicions consideres clau perquè un model de SIEI col·laboratiu funcioni a l'ESO?
17. Què creus que necessita el claustre de Secundària per aprofitar el SIEI com una palanca de canvi pel centre?

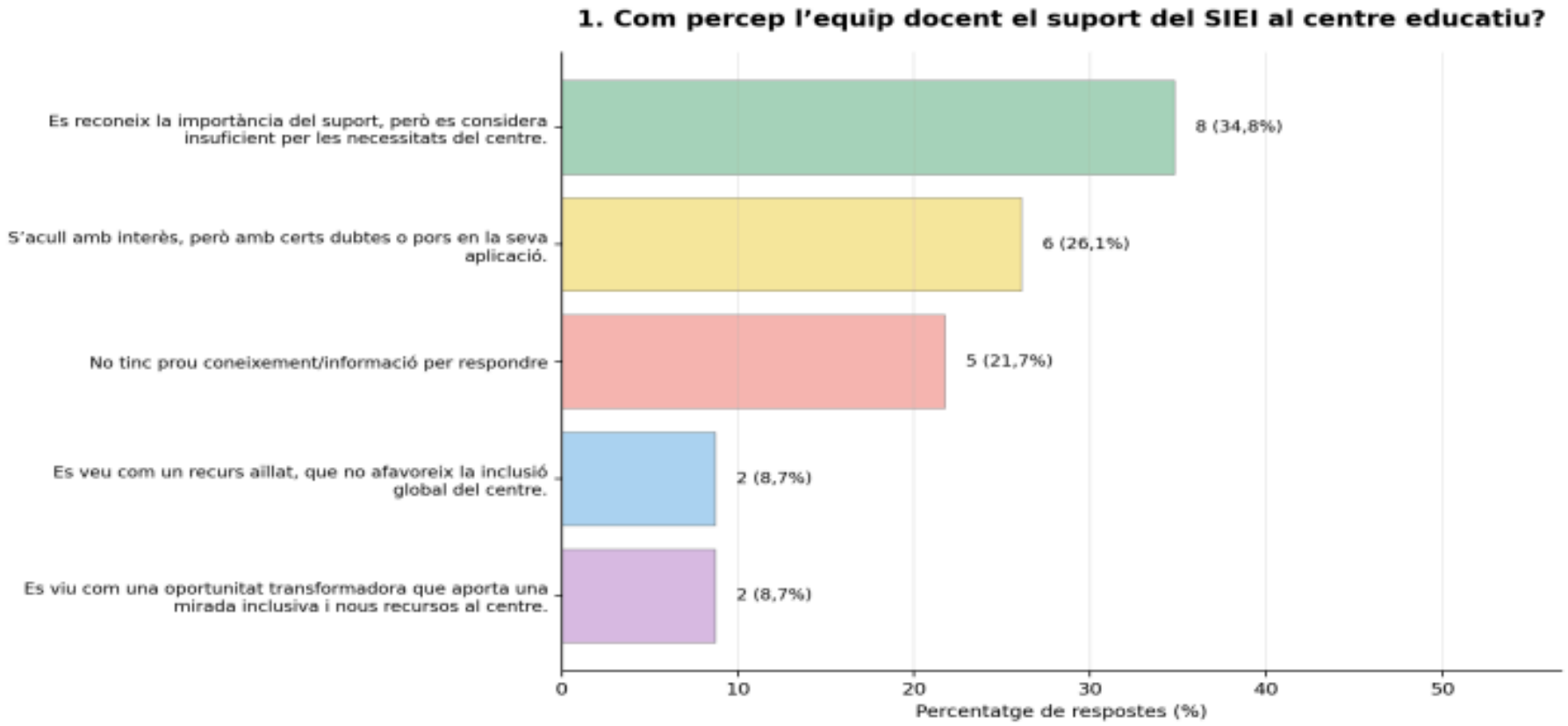
BLOC V. Percepció general de la inclusió i organització del centre

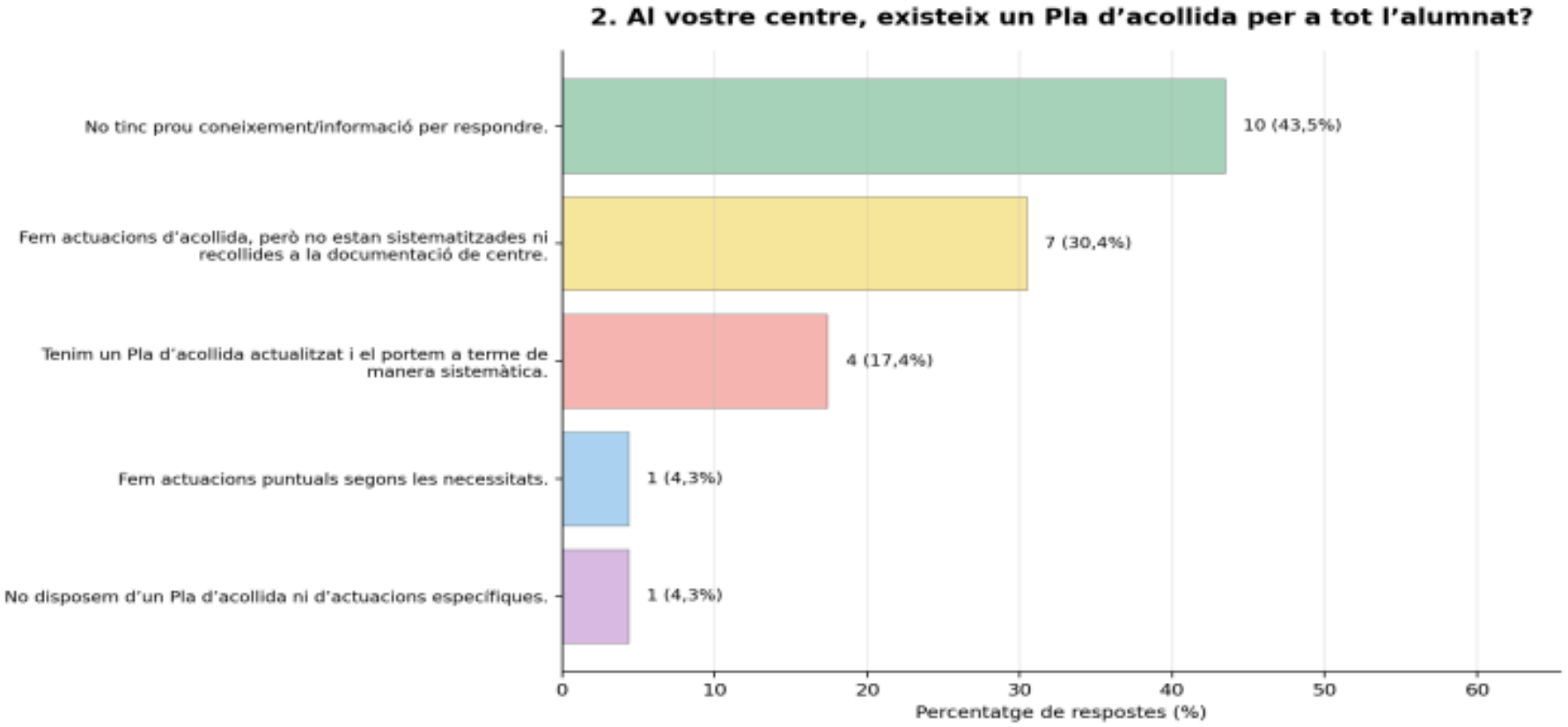
18. Com descriuries l'atenció a la diversitat al centre actualment?
19. Com valores els recursos actuals del centre per atendre la diversitat a les aules? De quins recursos disposa?
20. Quins factors dificulten avançar cap a una inclusió més efectiva?
21. Com valores els espais de coordinació entre docents i suports? Quins són?
22. Quin paper s'espera que jugui el SIEI a Secundària?
23. Hi ha algun altre aspecte que no haguem tractat i que consideris vital perquè la SIEI funcioni a Secundària com a suport per a tot el claustre?

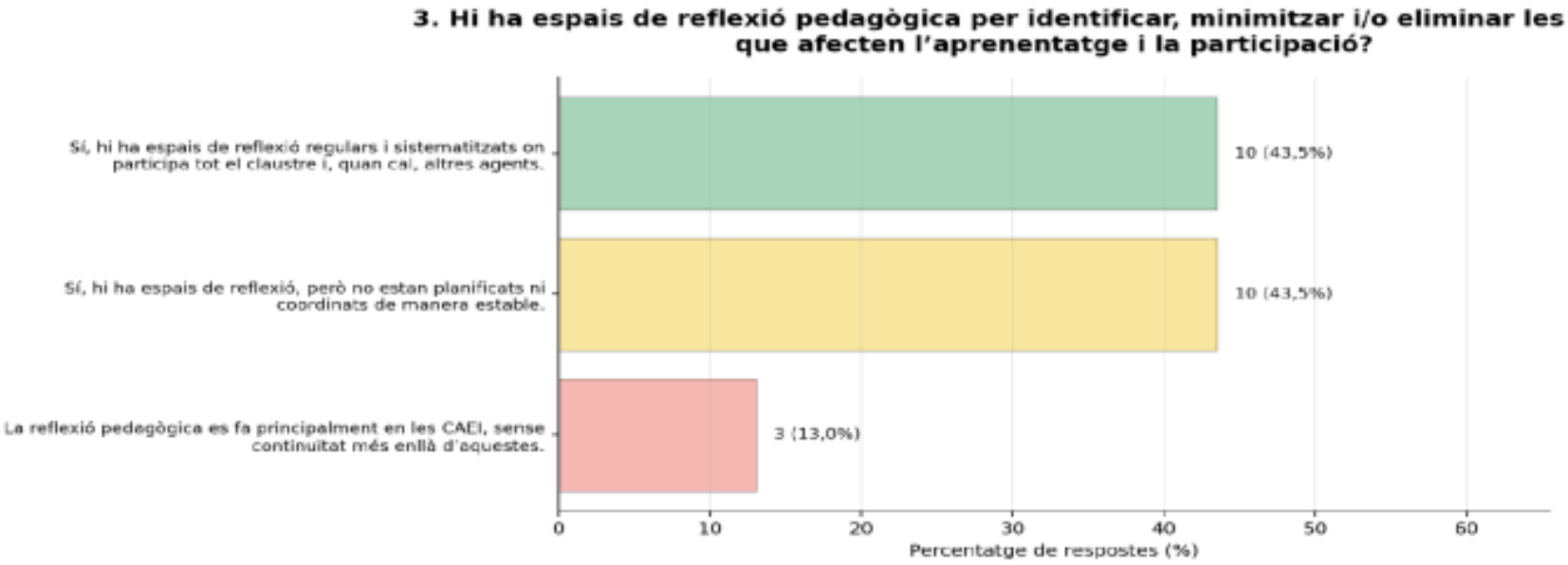
Annex 3. Resultats del qüestionari al claustre

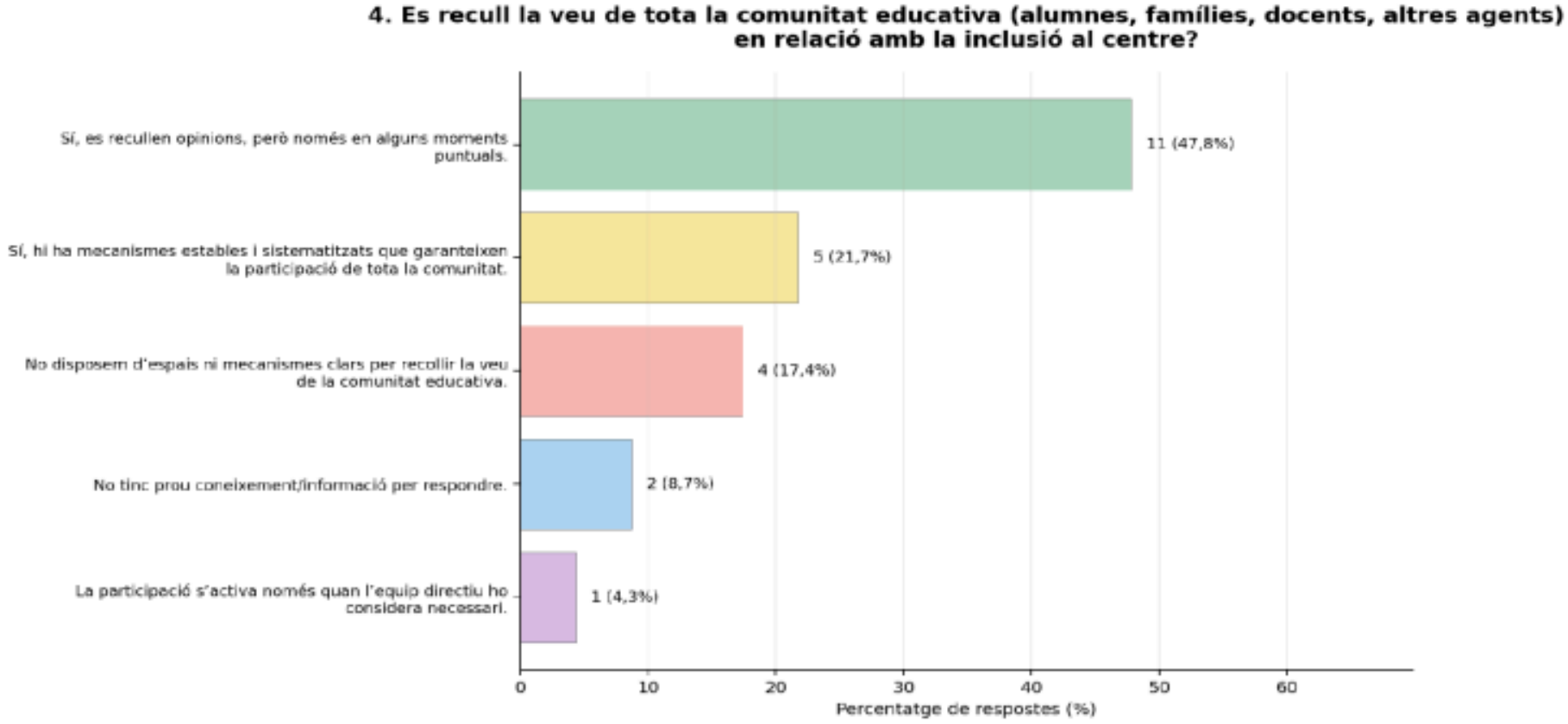
Aquest annex recull els resultats complets del qüestionari administrat al claustre. Els gràfics presentats complementen la síntesi de resultats inclosa al cos del treball i permeten visualitzar la distribució de les respostes obtingudes.

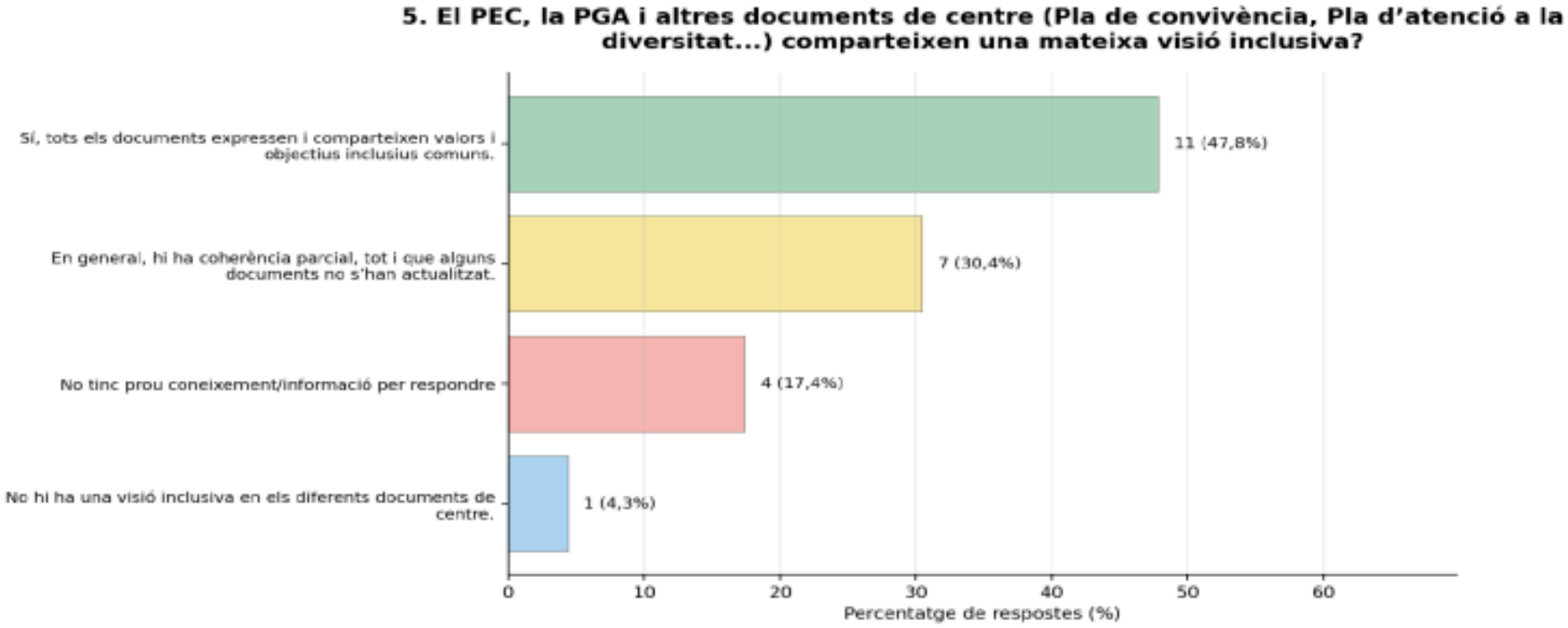
Annex 3.1. Resultats de les preguntes tancades

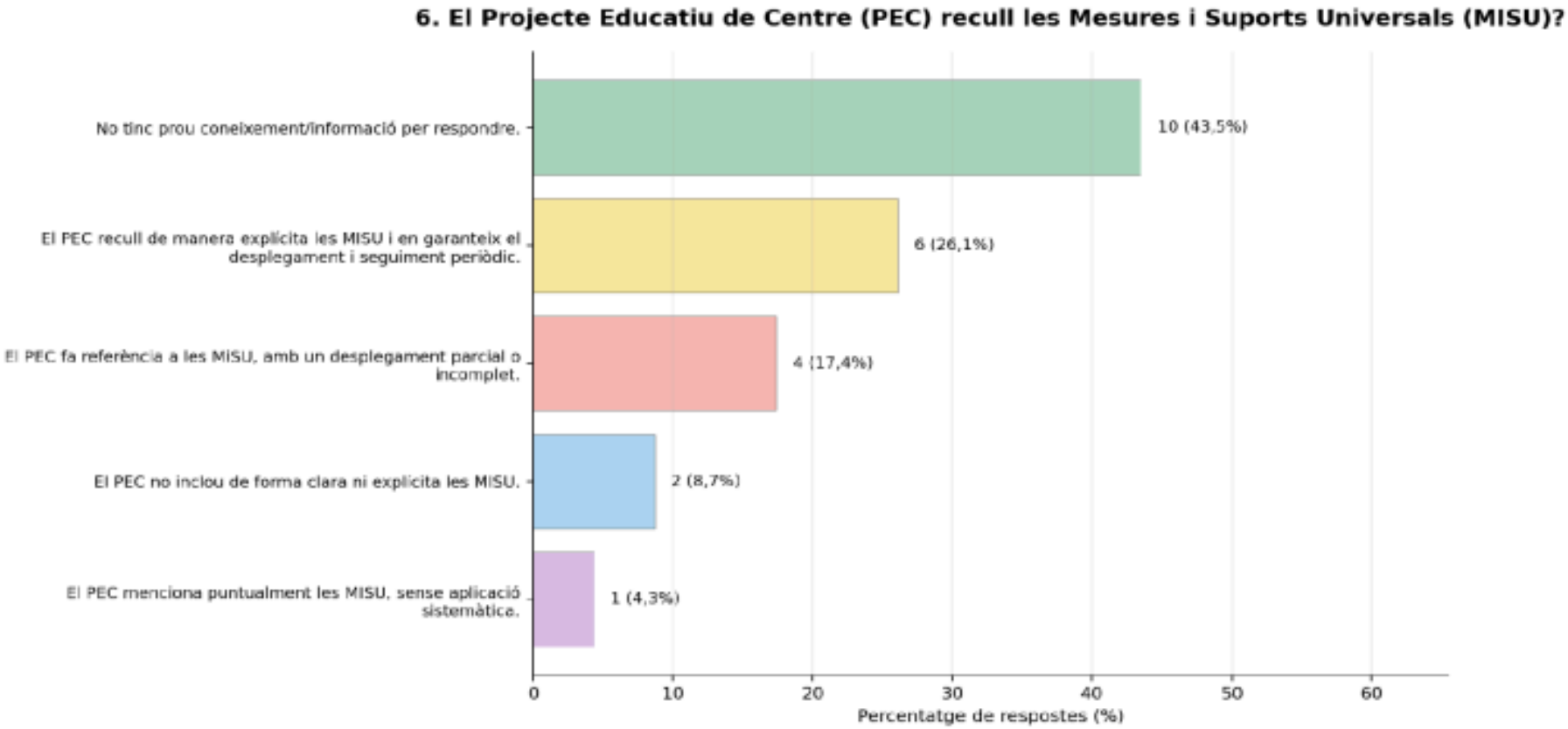

2. Al vostre centre, existeix un Pla d'acollida per a tot l'alumnat?
No tinc prou coneixement/informació per respondre.
10 (43,5%)
Fem actuacions d'acollida, però no estan sistematitzades ni recollides a la documentació de centre.
7 (30,4%)
Tenim un Pla d'acollida actualitzat i el portem a terme de manera sistemàtica.
4 (17,4%)
Fem actuacions puntuals segons les necessitats.
1 (4,3%)
No disposem d'un Pla d'acollida ni d'actuacions específiques.
1 (4,3%)
0
10
20
30
40
50
60
Percentatge de respostes (%)

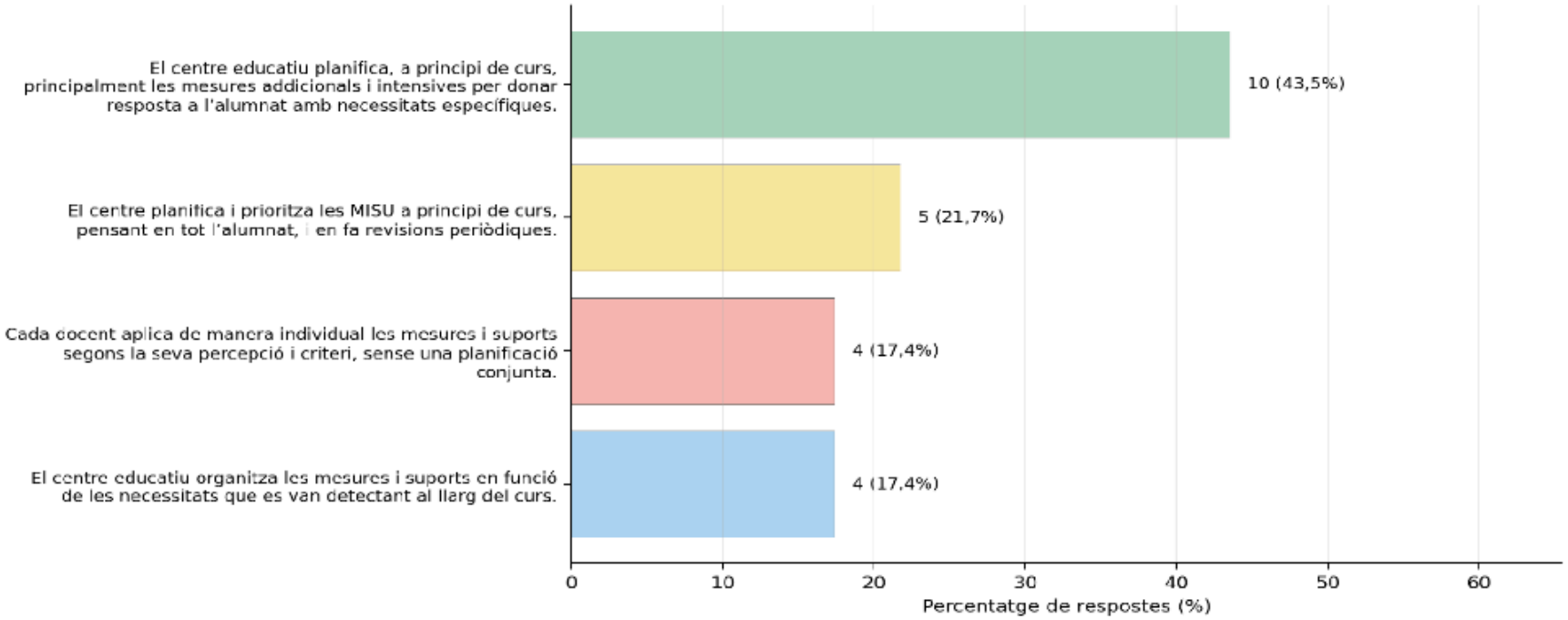

3. Hi ha espais de reflexió pedagògica per identificar, minimitzar i/o eliminar les barreres que afecten l'aprenentatge i la participació?
Sí, hi ha espais de reflexió regulars i sistematitzats on participa tot el claustre i, quan cal, altres agents.
10 (43,5%)
Sí, hi ha espais de reflexió, però no estan planificats ni coordinats de manera estable.
10 (43,5%)
La reflexió pedagògica es fa principalment en les CAEI, sense continuitat més enllà d'aquestes.
3 (13,0%)
0
10
20
30
40
50
60
Percentatge de respostes (%)

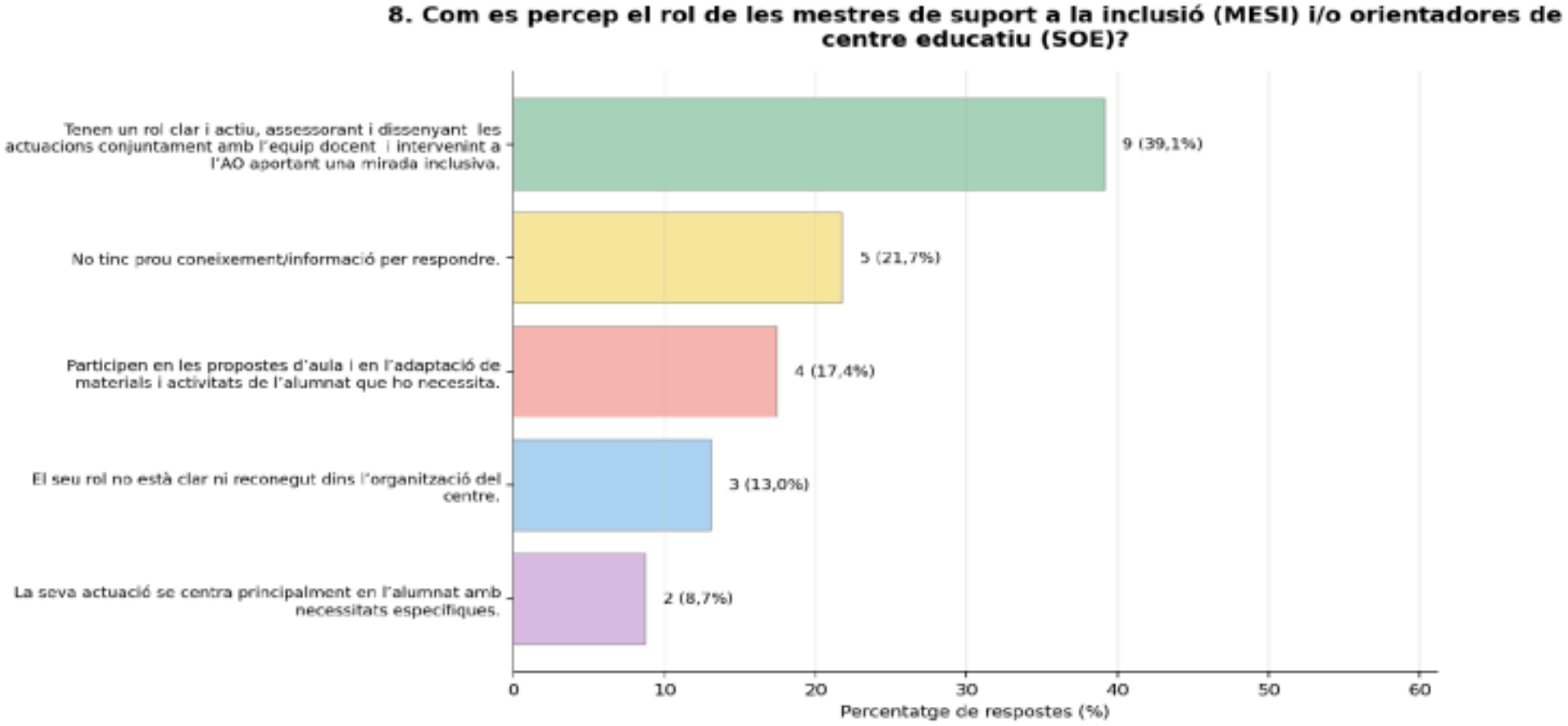

4. Es recull la veu de tota la comunitat educativa (alumnes, famílies, docents, altres agents) en relació amb la inclusió al centre?
Sí, es recullen opinions, però només en alguns moments puntuals.
11 (47,8%)
Sí, hi ha mecanismes estables i sistematitzats que garanteixen la participació de tota la comunitat.
5 (21,7%)
No disposem d'espais ni mecanismes clars per recollir la veu de la comunitat educativa.
4 (17,4%)
No tinc prou coneixement/informació per respondre.
2 (8,7%)
La participació s'activa només quan l'equip directiu ho considera necessari.
1 (4,3%)
0
10
20
30
40
50
60
Percentatge de respostes (%)

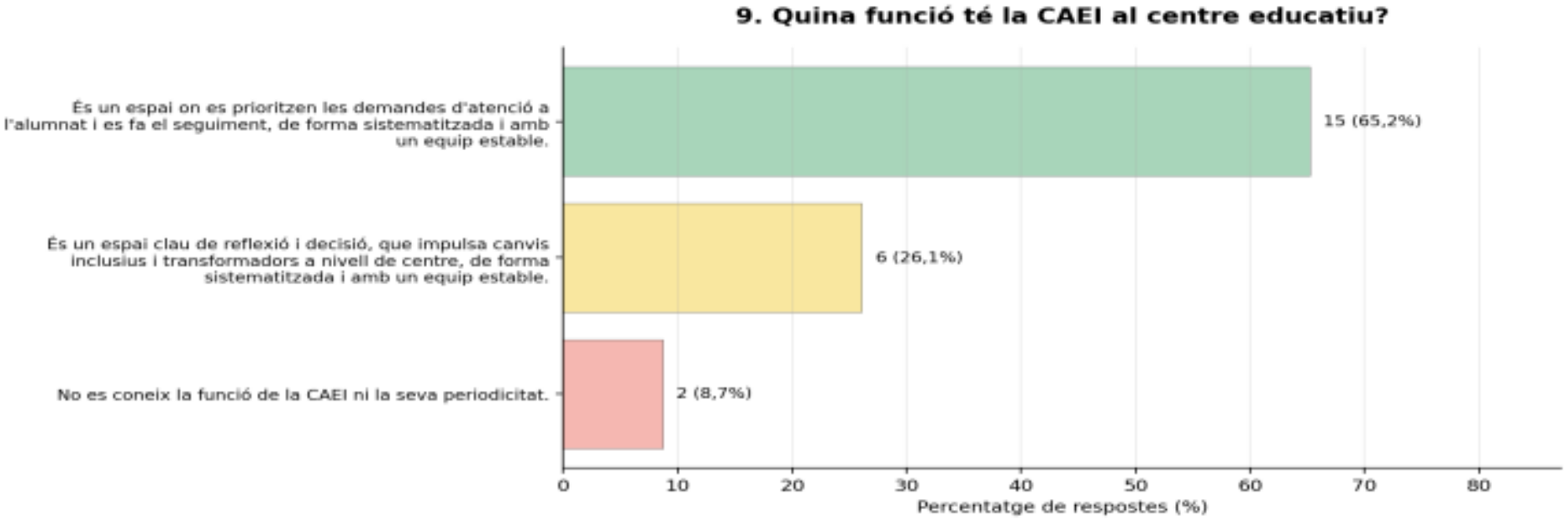

5. El PEC, la PGA i altres documents de centre (Pla de convivència, Pla d'atenció a la diversitat...) comparteixen una mateixa visió inclusiva?
Sí, tots els documents expressen i comparteixen valors i objectius inclusius comuns.
11 (47,8%)
En general, hi ha coherència parcial, tot i que alguns documents no s'han actualitzat.
7 (30,4%)
No tinc prou coneixement/informació per respondre
4 (17,4%)
No hi ha una visió inclusiva en els diferents documents de centre.
1 (4,3%)
0
10
20
30
40
50
60
Percentatge de respostes (%)

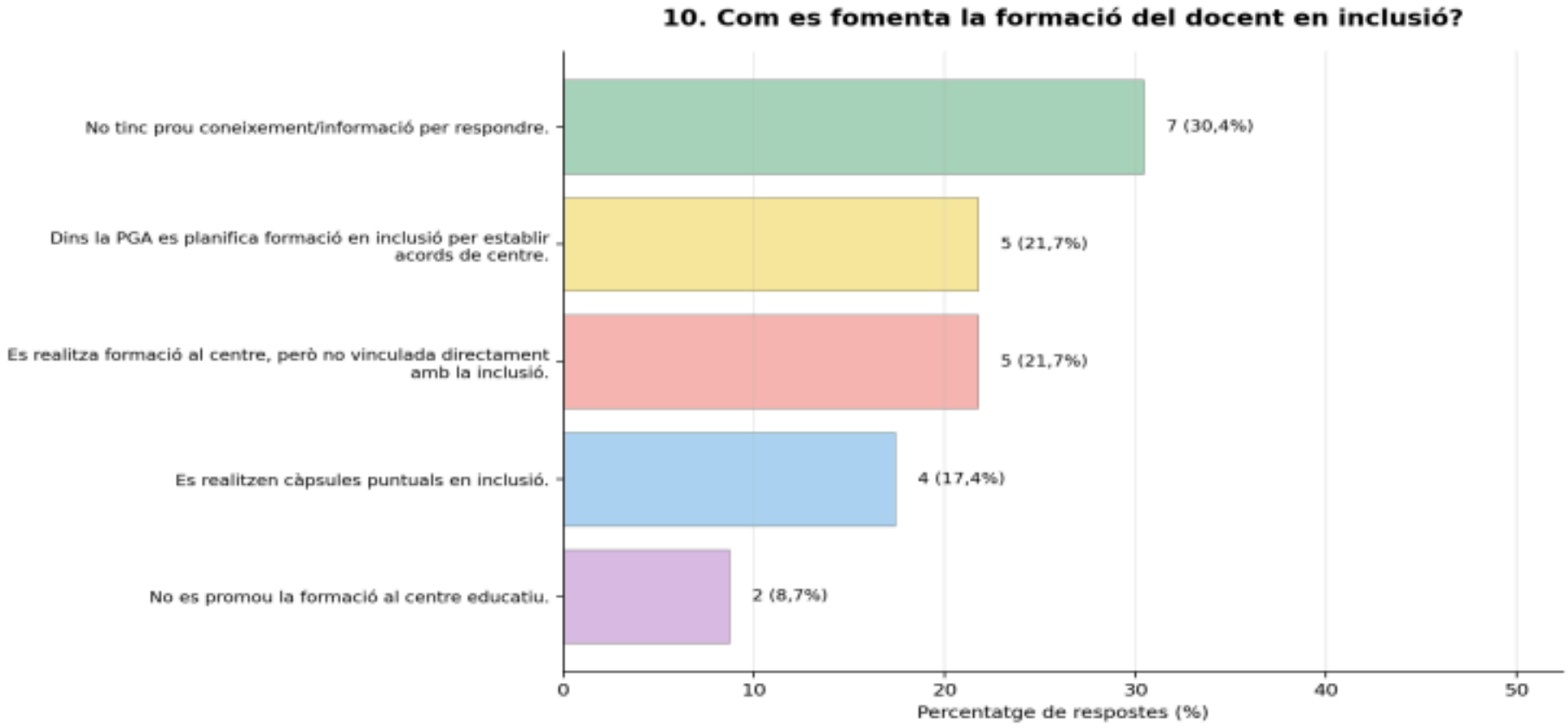

6. El Projecte Educatiu de Centre (PEC) recull les Mesures i Suports Universals (MISU)?
No tinc prou coneixement/informació per respondre.
El PEC recull de manera explícita les MISU i en garanteix el desplegament i seguiment periòdic.
El PEC fa referència a les MISU, amb un desplegament parcial o incomplet.
El PEC no inclou de forma clara ni explícita les MISU.
El PEC menciona puntualment les MISU, sense aplicació sistemàtica.
10 (43,5%)
6 (26,1%)
4 (17,4%)
2 (8,7%)
1 (4,3%)
0
10
20
30
40
50
60
Percentatge de respostes (%)

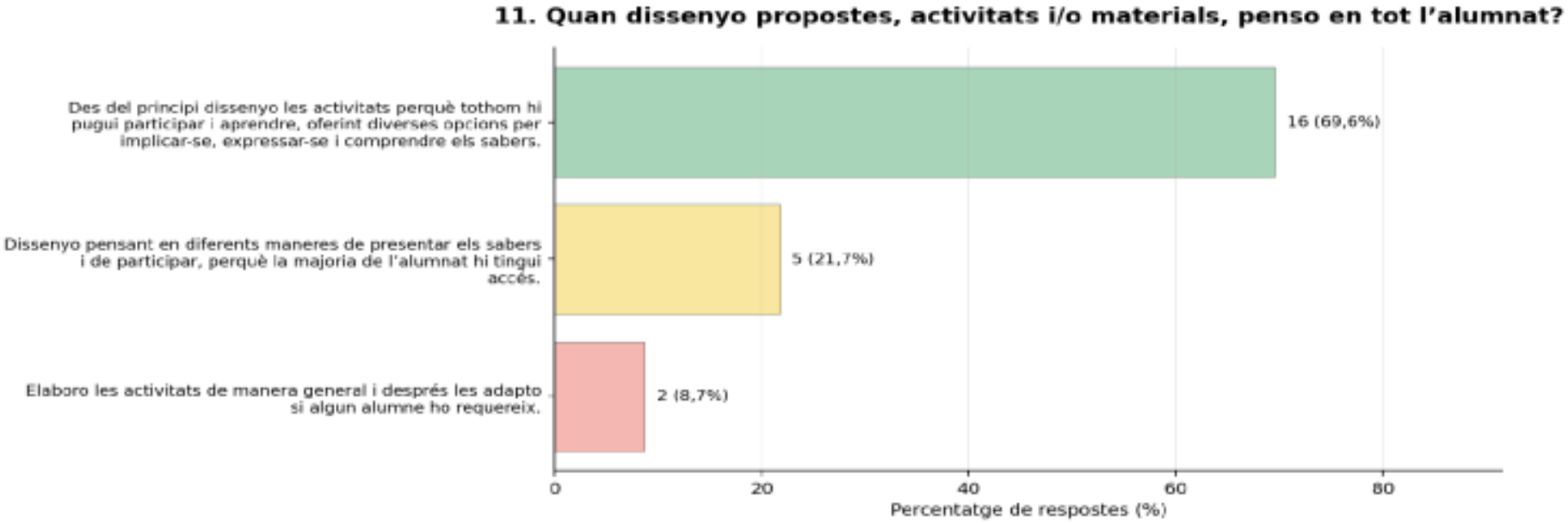
7. Com organitza el centre les mesures i suports per donar resposta a tot l'alumnat?

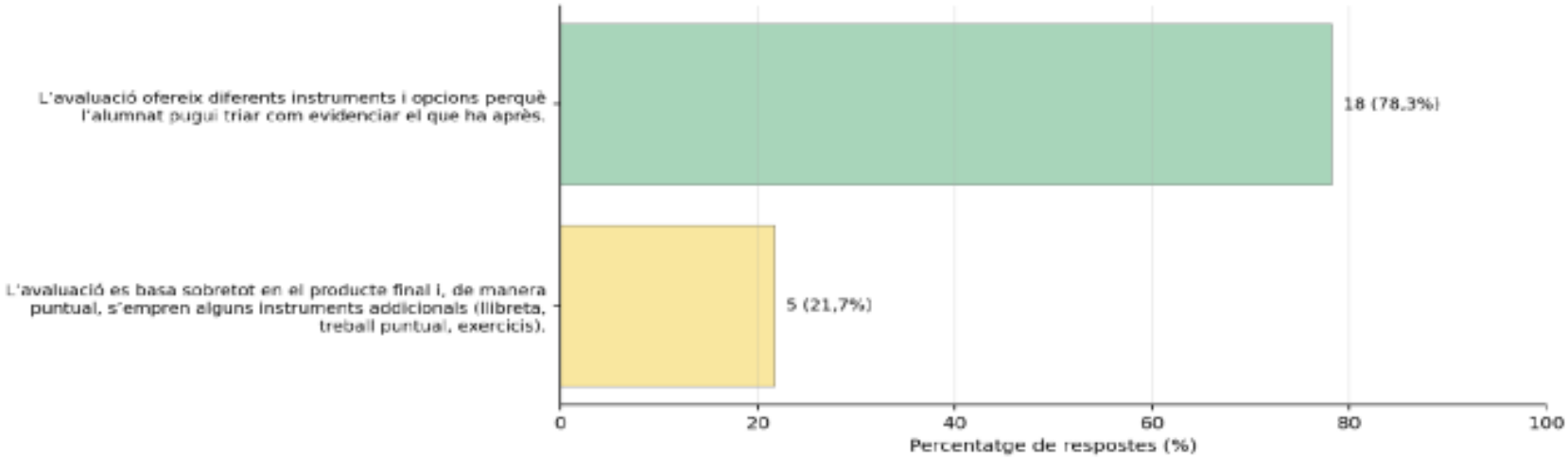

8. Com es percep el rol de les mestres de suport a la inclusió (MESI) i/o orientadores de centre educatiu (SOE)?
Tenen un rol clar i actiu, assessorant i dissenyant les actuacions conjuntament amb l'equip docent i intervenint a l'AO aportant una mirada inclusiva.
9 (39,1%)
No tinc prou coneixement/informació per respondre.
5 (21,7%)
Participen en les propostes d'aula i en l'adaptació de materials i activitats de l'alumnat que ho necessita.
4 (17,4%)
El seu rol no està clar ni reconegut dins l'organització del centre.
3 (13,0%)
La seva actuació se centra principalment en l'alumnat amb necessitats específiques.
2 (8,7%)
0
10
20
30
40
50
60
Percentatge de respostes (%)

9. Quina funció té la CAEI al centre educatiu?
És un espai on es prioritzen les demandes d'atenció a l'alumnat i es fa el seguiment, de forma sistematitzada i amb un equip estable.
15 (65,2%)
És un espai clau de reflexió i decisió, que impulsa canvis inclusius i transformadors a nivell de centre, de forma sistematitzada i amb un equip estable.
6 (26,1%)
No es coneix la funció de la CAEI ni la seva periodicitat.
2 (8,7%)
0
10
20
30
40
50
60
70
80
Percentatge de respostes (%)

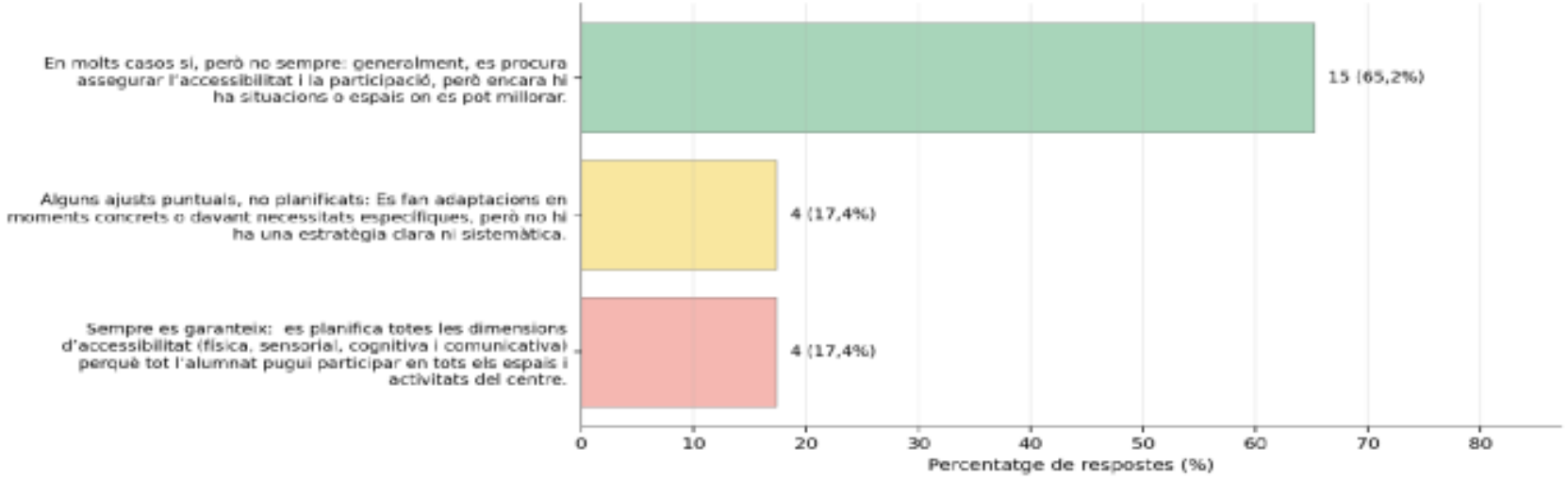

10. Com es fomenta la formació del docent en inclusió?
No tinc prou coneixement/informació per respondre.
7 (30,4%)
Dins la PGA es planifica formació en inclusió per establir acords de centre.
5 (21,7%)
Es realitza formació al centre, però no vinculada directament amb la inclusió.
5 (21,7%)
Es realitzen càpsules puntuals en inclusió.
4 (17,4%)
No es promou la formació al centre educatiu.
2 (8,7%)
0
10
20
30
40
50
Percentatge de respostes (%)

11. Quan dissenyo propostes, activitats i/o materials, penso en tot l'alumnat?
Des del principi dissenyo les activitats perquè tothom hi pugui participar i aprendre, oferint diverses opcions per implicar-se, expressar-se i comprendre els sabers.
16 (69,6%)
Dissenyo pensant en diferents maneres de presentar els sabers i de participar, perquè la majoria de l'alumnat hi tingui accés.
5 (21,7%)
Elaboro les activitats de manera general i després les adapto si algun alumne ho requereix.
2 (8,7%)
0
20
40
60
80
Percentatge de respostes (%)

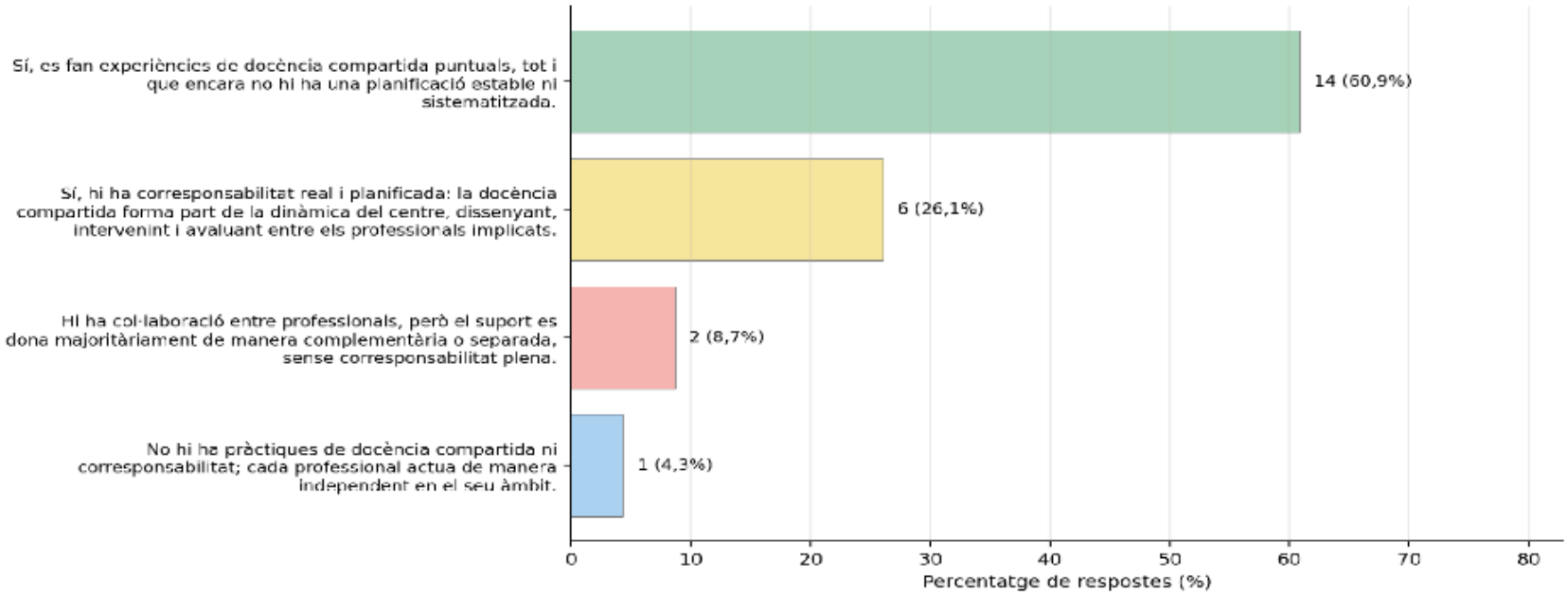
12. De quina manera fas el seguiment i l'avaluació dels aprenentatges dels teus alumes?

13. Assegures que tots els alumnes puguin accedir, participar i aprendre al centre educatiu (aula, esbarjo, espai migdia, festes...) independentment de les seves característiques, capacitats o necessitats (accessibilitat)?

14. Es promou la docència compartida i la corresponsabilitat entre els diferents professionals (tutors/es, MESI, educador/a, SOE...) en la planificació, el desenvolupament i l'avaluació de les pràctiques inclusives?

Annex 3.2. Respostes obertes

15. Després de respondre els tres blocs del formulari, enumera tres barreres/dificultats que identifiques en el teu centre educatiu i/o en la teva pràctica docent.

1. Barreres físiques, línia pedagògica d'IE, CAEI resolutives
2. Inexperiència en al etapa i poc domini del temari del curs, espais sorollosos i petits que no permeten lliure circulació, incorporació constant de nous alumnes
3. Manca de temps, excés de càrrega de treball, pocs espais de reflexió pedagògica compartida
4. Manca sistematització trobades tutories amb docents de suport/SIEI. Manca de recursos humans.
5. A Secundària, treball molt parcel·lat
6. Formació, Acompanyament dins el centre, espais conjunts de reflexió amb tota la comunitat
7. La ratio d'alumnes a l'aula crec que es la barrera més important que trobo en la meva pràctica docent.
8. 1) Ràtios molt elevades amb molta diversitat. 2) Pocs recursos (humans i materials) per atendre tota la diversitat d'aula. 3) Necessitem més reunions o espais per poder-nos coordinar tots els agents que intervenen a l'aula.
9. Grups amb molts nivells d'aprenentatges/ Pocs recursos humans i materials per atendre a l'alumnat/ Reunions de coordinació amb les mestres de suport.
10. Manca de temps per coordinar-nos diferents professionals i tutors/es, d'espais físics i de temps.
11. Les dificultats que crec que hi ha a la secundària per fer coses noves o canviar coses. Crec que alguns docents no tenen clar com poden aprofitar el ""suport"" a l'aula ben aprofitat? Però potser jo tampoc no ho he parlat profundament amb tots ells i el dia a dia se'ns menja sense tenir temps de pensar... Crec que calen activitats de cohesió de grup i d'acollida de l'alumnat quan arriben altres alumnes vinguts d'altres centres educatius o de països diferents.
12. 1. El temps per a organitzar la codocència, les reunions de cicle no sempre es dediquen al cicle. 2. La manca de coordinació de la programació setmanal entre algunes tutories i el codocent. 3. L'excès de substitucions i acompanyaments que han de realitzar les persones de suport que fa que sessions de suport no es puguin dur a terme."
13. La resistència del professorat. Falten espais de coordinació.
14. 1. Manca de temps i recursos per atendre la diversitat. 2. Expectatives baixes o estereotips inconscients envers alguns alumnes.3. Coordinació insuficient entre docents i serveis de suport.
15. Excès d'activitats, ensenyament accelerat, llibertat per implementar projectes creatius limitada pel currículum.
16. Horaris coincidents, sovint l'avaluació i informes treuen temps per la preparació de les classes i el material , en el cas d'alguns alumnes hi

ha certa desconnexió amb el currículum (per estar massa lluny del que se'l semana) , cosa que dificulta mantenir l'interès i la participació.

17. Els espais del centre (distribució de la classe), mala sonoritat de les aules i l'infraestructura del centre.
18. Els ESPAIS, suport a l'àrea i infrastructura
19. El temps limitat, no ens trobem prou, abarcar massa
20. Hi ha barreres físiques d´accesibilitat (escales, etc...)// dificultats de comunicaciones amb algunes famílies per diufere`ncies culturals, idiomàtiques, etc...
21. La manca de formació continuada, la manca d'espais de reflexió
22. En primer lloc, considero que els horaris són una barrera per a l'aprenentatge. L'alumnat té jornades que excedeixen el que són capaços d'aguantar en una aula. La ludificació pot ajudar a mantenir la seva atenció i aconseguir assolir els objectius d'aprenentatge, però hi ha una diferència abismal entre les classes que es fan al matí i les que es fan a última hora de la tarda i és totalment comprensible si porten des de les 8 del matí treballant i continuen fins a les 17 h. Són horaris que superen moltes jornades laborals de persones adultes, tot i que hi hagi el pati entremig. En segon lloc, hi ha algunes necessitats d'atenció especial que, des del meu punt de vista, requeririen o ràtios molt més baixes o la presència constant de dos educadors, un per poder atendre aquestes necessitats contínuament i un altre perquè pugui avançar el conjunt de l'alumnat. Les diferents necessitats s'han de poder atendre d'una forma més personalitzada i un sol docent ho fa, però arriba fins a on arriba i, quan se centra en aquelles persones que necessiten més reforç pot ser que també estigui deixant de banda aquelles altres que necessiten més estímul i que poden estar perdent motivació per l'aprenentatge i deixant d'explorar part del seu potencial. Això es pot treballar amb materials específics, no obstant això, a les aules s'ha de gestionar la diferència al moment, més enllà dels materials de treball. En tercer lloc, tampoc ajuda que es convoqui als docents substituts, fins i tot aquells que s'incorporen des de l'inici del curs, sense ni tan sols una setmana de preparació per poder adaptar la programació, revisar casos d'alumnat amb necessitats educatives especials abans d'entrar a l'aula, etc. Si volem una educació de qualitat, més enllà de l'esforç que, sens dubte, fan els docents per suplir les carències del sistema, hem de creure en la importància de l'educació i prioritzar els recursos que es necessiten perquè tots i cada un dels i les alumnes puguin avançar en el seu aprenentatge. Aquests recursos inclouen temps, personal i també instal·lacions, perquè hi ha aules on l'ambient a vegades resulta gairebé irrespirable per la humitat (2n ESO) o difícil de suportar per les temperatures a les quals s'arriba a l'estiu sense un sistema d'aire condicionat com els que hi ha a pràcticament totes les empreses d'aquest país. Que l'Administració no posi els recursos necessaris per garantir el benestar físic dels nens i nenes afecta també el seu aprenentatge. Si és una qüestió de pressupost podríem no encendre cap llum de Nadal a les ciutats fins que això no estigués solucionat. El fet que no es prioritzi com cal l'educació és una gran

barrera.

16. Observacions o exemples de bones pràctiques: Espai obert per compartir experiències, accions, estratègies o activitats que mostrin com es promou la inclusió al vostre centre educatiu.

1. Les reunions constants entre els alumnes i el personal del departament d'orientació, espais conjunts on compartir els avenços de l'alumnat i preavaluacions i avaluacions amb espai reservat a la conversa sobre alumnes amb diversitat.
2. Que hi hagi dos tutors implicats i amb l'alumnat repartit per igual. Crec que permet fer una tasca de seguiment assequible pels tutors que no pas tenir tot un grup classe sencer. Crec que la proposta de fer pujar i baixar docents d'una etapa a una altre és bona per tenir una mirada diferent. Grups partits en algunes matèries. L'obligació de formar part d'algunes comissions als docents. D'aquesta manera tothom està implicat en molts àmbits del centre que tenen a veure amb la diversitat, la inclusió, famílies, projecte educatiu en general, etc.
3. Ús de metodologies cooperatives que fomenten la participació de tot l'alumnat. Adaptació d'activitats i materials segons les necessitats individuals. Treball de l'educació emocional i el respecte a la diversitat a l'aula.
4. Atenció real a la diversitat a través de l'aula d'acollida y grups de suport de català i matemàtiques.
5. Convivències d'inici de curs.
6. Amb un projecte educatiu inclusiu, formacions del professorat, oferint espais de reflexió entre docents, mediació , protocols contra assetjament…
7. Treball en comú amb l'orientadora, molt bona comunicació, suport i disponibilitat.
8. La doble tutoria de secundària, els suports en algunes àrees.
9. Al centre hi ha una forta implicació per atendre la diversitat. En les diferents reunions docents s'aborden i es comparteixen les necessitats detectades en l'alumnat i es busquen propostes i solucions per tal que la persona pugui avançar, tant en el seu aprenentatge com en el seu benestar. Com a professional és molt satisfactori veure aquesta implicació i preocupació per l'alumnat i, com a mare amb fills en l'educació bàsica, també. D'altra banda, hi ha el suport constant de l'orientadora, amb qui es pot compartir i consultar qualsevol dubte relacionat amb la pràctica docent i les necessitats de l'alumnat. També comptem amb documents compartits de seguiment amb informació sobre les diferents adaptacions metodològiques. Per acabar, vull destacar una experiència que és un exemple de com una ràtio més baixa permet atendre la diversitat d'una forma enriquidora per a tothom. Es tracta de l'assignatura optativa de periodisme. És un cas ben particular perquè aquest trimestre hi ha només sis alumnes. D'aquests, tres encara formen part de l'aula d'acollida, dos tenen necessitats especials d'aprenentatge (un d'ells afegides a l'idioma) i

dues són alumnes amb excel·lents a diverses assignatures. Hi ha diversitat, però hi ha tantes possibilitats d'abordar-la bé perquè es produeixi l'aprenentatge, de fer sentir valuosa l'aportació de tothom, de col·laborar, de potenciar allò que cada persona sap fer millor… que és un autèntic regal.